

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ:

**Завідувач кафедри,
д. держ. упр., професор**

_____ **І. П. Приходько**
« _____ » _____ **2022 р.**

ДИПЛОМНА РОБОТА

**Обліково-аналітичне забезпечення витрат та їх оптимізація в управлінні
підприємством**

**Виконав: здобувач вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Облік і оподаткування»
зі спеціальності
071 «Облік і оподаткування»
Сірик А.С.
Керівник: проф. Кравченко М.В.**

Форма № Н – 9.01
(затверджена наказом
МОН молодь спорту України
від 29 березня 2012 року № 384)

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою
Освітній ступінь магістр
ОПП «Обліку і оподаткування»
Спеціальність 071 «Обліку і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

«_____» _____ 2021р.

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу здобувача вищої освіти

Сірик Артема Сергійовича

1. **Тема дипломної роботи** «Обліково-аналітичне забезпечення витрат та їх оптимізація в управлінні підприємством»

керівник роботи Кравченко Микола Володимирович, д.е.н., професор
затверджені наказом ДДАЕУ від «29» листопада 2021 р. № 3641

Строк подання здобувачем роботи – 10 лютого 2022 року.

2. **Вихідні дані до роботи** Законодавчі, нормативно-правові акти та інструктивні матеріали по темі дослідження, фінансова звітність ФГ «Ранок» Новомосковського району Дніпропетровської області дані аналітичного та синтетичного обліку, періодична література, праці провідних вчених економістів.

3. **Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).** Вступ; теоретичні основи та нормативне забезпечення обліку витрат у виробництві продукції на підприємстві; облікове забезпечення витрат у виробництві та їх вплив на управління діяльністю підприємства; формування структури витрат та їх оптимізація в управлінні підприємством; висновки та пропозиції.

5. **Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).**

Склад собівартості продукції, організація бухгалтерської служби ФГ «Ранок», кореляційна залежність виробничих витрат від обсягу виробництва в сільському господарстві, розподіл виробничих витрат в сільськогосподарських підприємствах Дніпропетровської

області з використанням величини питомих змінних витрат, середньомісячні коефіцієнти сезонності формування витрат в рослинництві в ФГ «Ранок», оптимізація структури витрат за результатами економіко-математичного моделювання в ФГ «Ранок», порівняння фактичної структури витрат з розрахованою за допомогою економіко-математичного моделювання, структура витрат на виробництво зерна пшениці в сільськогосподарських підприємствах Дніпропетровської області, 2020 рік, формування витрат на виробництво продукції, показники ефективності формування витрат за критерієм співставності в рослинництві в ФГ «Ранок», групування виробничих витрат на підприємстві, оцінка майна ФГ «Ранок» за 2016 – 2020 рр., тис. грн., оцінка капіталу ФГ «Ранок», оцінка руху та функціонального стану основних засобів ФГ «Ранок», фінансові результати діяльності ФГ «Ранок», оцінка фінансової стійкості ФГ «Ранок», Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ФГ «Ранок», тис.грн, оцінка ділової активності ФГ «Ранок», комплексна оцінка фінансового стану ФГ «Ранок», графік документообігу ФГ «Ранок», оцінка ефективності формування витрат підприємства на основі критерію співставності.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 03 черня 2021р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи та нормативне забезпечення обліку витрат у виробництві продукції на підприємстві	вересень 2021 р.	
2	Облікове забезпечення витрат у виробництві та їх вплив на управління діяльністю підприємства	жовтень 2021 р.	
3	Формування структури витрат та їх оптимізація в управлінні підприємством	грудень 2021 р.	
4	Висновки та пропозиції, вступ	січень 2022 р..	
5	Список використаних джерел, вступ, оформлення роботи	лютий 2022 р..	
6	Оформлення роботи	лютий 2022 р.	

Здобувач вищої освіти _____ Сірик А.С.
 (підпис) (прізвище та ініціали)
 Керівник роботи _____ Кравченко М.В.
 (підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ У ВИРОБНИЦТВІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ	11
1.1. Економічний зміст витрат на виробництво та завдання їх обліку	11
1.2. Класифікація витрат виробництва та їх значення для обліку	18
1.3. Нормативне та інформаційне забезпечення обліку витрат на виробництво та виходу продукції	24
Висновки до першого розділу	27
РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИТРАТ У ВИРОБНИЦТВІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	28
2.1. Організаційно – економічна характеристика ФГ «Ранок» Новомосковського району Дніпропетровської області	28
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерських служб та оцінка базових засад облікової політики підприємства	31
2.3. Облік витрат, виходу продукції та калькулювання її собівартості	34
2.4. Напрямки покращення обліку витрат та їх вплив на управління діяльністю підприємства	46
Висновки до другого розділу	50
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ВИТРАТ ТА ЇХ ОПТИМІЗАЦІЯ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	52
3.1. Формування витрат виробництва на основі критеріїв ефективності	52
3.2. Оптимізація структури витрат в сільському господарстві та управління ними на підприємстві	61

Висновки до третього розділу	73
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78
ДОДАТКИ	86

РЕФЕРАТ

Тема: «Обліково-аналітичне забезпечення витрат та їх оптимізація в управлінні підприємством».

Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг роботи налічує 81 сторінок комп'ютерного тексту, 3 таблиці, 5 рисунків, 73 літературні джерела і 14 додатків.

Об'єктом дослідження виступають господарські операції, в процесі яких формуються витрати сільськогосподарського виробництва, що підлягають відображенню в бухгалтерського обліку ФГ «Ранок» Новомосковського району Дніпропетровської області.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних положень бухгалтерського обліку витрат, що здійснюються в процесі сільськогосподарського виробництва на шляху інтенсифікації в умовах розвитку ринкової економіки.

Мета дипломної роботи полягає у теоретичному і методичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління витратами в галузі рослинництва.

Методи дослідження. Теоретичні основи для розкриття сутності витрат сільськогосподарського виробництва та собівартості використовувалися методи теоретичного узагальнення і порівняння. Дослідження принципів бухгалтерського обліку витрат та їх значення у визначенні результатів діяльності підприємства проводилися на основі діалектичного підходу. В процесі дослідження сучасного стану обліку витрат сільськогосподарського виробництва продукції рослинництва було використано методи економіко – статистичного спостереження, групування, нормативний, балансовий, розрахунково-конструктивний метод, статистичний аналіз рядів динаміки, індексний аналіз та економіко – математичні методи.

АНОТАЦІЯ

РОСЛИННИЦТВО, ВИТРАТИ, ВИРОБНИЦТВО, ОБЛІК,
УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ, ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

АННОТАЦИЯ

РАСТЕНИЕВОДСТВО, ЗАТРАТЫ, ПРОИЗВОДСТВО, УЧЕТ,
УПРАВЛЕНИЕ ЗАТРАТАМИ. УЧЕТНО-АНАЛІТИЧЕСКОЕ
ОБЕСПЕЧЕНИЕ.

SUMMARY

PLANT GROWING, COSTS, OF EXPENSES, PRODUCTION,
ACCOUNT, MANAGEMENT OF EXPENSES. REGISTRATION-
ANALYTICAL MAINTENANCE.

ВСТУП

Актуальність теми. Виробництво є одним із процесів господарської діяльності підприємства. Виробничий процес – це процес засобів, предмета праці, продуктивне споживання самої праці, з іншого боку, отримання готового продукту.

Основною метою обліку виробництва є точне, повне і достовірне відображення фактичних розмірів і складу витрат, контроль використання всіх видів виробничих ресурсів, контроль обсягів виробництва фізично та фінансово.

Вітчизняні та зарубіжні економісти досліджували питання формування та структури собівартості продукції. Проблема формування собівартості продукції та підвищення ефективності діяльності виробників в сучасних економічних умовах знайшла відображення в наукових працях Ю.Ф. Мельника, С.В. Мочерного, П.Т. Саблука, В.Я. Соколова, Ю.С. Цал-Цалко, Г.В. Власюк, А.М. Гатауліна, М.Й. Маліка, П.О. Мосіюка, В.Я. Плаксієнка, О.М. Шпичака та інших. Проте питання безпосереднього контролю витрат виробництва в сільському господарстві до кінця не вивчено.

Наразі процес управління витратами компанії знаходиться на етапі, коли керівники розуміють важливість цього питання, але не мають необхідних знань у цій сфері або не оцінюють ефективність компанії. проблеми сумісності. Процеси управління витратами запозичені у іноземних вчених, таких як: Фандель Гюнтер, Шим Джей, Сігел Джоел, Колін Друрі, Тоширо Хиромото та інших, крім того, він не враховує особливості вітчизняного сільськогосподарського виробництва.

Тому багато проблем, пов'язаних з оптимізацією структури витрат і вдосконаленням процесу формування витрат виробництва для підвищення ефективності, залишаються невирішеними і неактуальними.

У зв'язку з цим у загальному контексті вивчення питання використовуються різноманітні критерії для проведення досліджень щодо

вдосконалення корпоративного контролю витрат, вивчення впливу структури витрат на прибутковість підприємства та її елементів. Ефективність в агробізнесі.

Мета і завдання дослідження. Мета дипломної роботи полягає у теоретичному і методичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій з удосконалення обліково–аналітичного забезпечення управління витратами в галузі рослинництва.

Для досягнення мети дослідження моєї дипломної роботи постають ряд завдань для вирішення:

- дослідити економічну сутність витрат сільськогосподарського виробництва;
- уточнити склад об'єктів обліку витрат на калькулювання собівартості продукції сільськогосподарського виробництва;
- визначити склад та розмежування виробничих витрат за їх економічним змістом, місцем прикладання, елементами, статтями обліку, суміжними періодами та іншими ознаками, передбаченими відповідними стандартами фінансового обліку;
- прослідкувати формування відповідної інформації про обсяг витрат та виготовленої продукції в системі документів які передбачені, а також в облікових реєстрах та звітності;
- прослідкувати на скільки своєчасно та повно відображається виготовлена продукція, за кількістю та якістю в розрізі окремих об'єктів обліку;
- сформулювати основні підходи з удосконалення роботи облікових служб щодо інформаційного забезпечення ефективного управління витратами.
- дослідження методичних підходів до визначення ефективності витрат за різними критеріями;
- дослідження впливу чинників формування витрат виробництва на структуру витрат та їх ефективність;

- проведення аналізу показників сільського господарства досліджуваного району;
- провести оцінку механізму формування виробничих витрат;
- обґрунтувати методіку та розробити нормативи виробничих витрат.

Об'єктом дослідження виступають господарські операції, в процесі яких формуються витрати сільськогосподарського виробництва, що підлягають відображенню в бухгалтерського обліку ФГ «Ранок» Новомосковського району Дніпропетровської області.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних положень бухгалтерського обліку витрат, що здійснюються в процесі сільськогосподарського виробництва на шляху інтенсифікації в умовах розвитку ринкової економіки.

Методи дослідження. Теоретичні основи для розкриття сутності витрат сільськогосподарського виробництва та собівартості використовувалися методи теоретичного узагальнення і порівняння. Дослідження принципів бухгалтерського обліку витрат та їх значення у визначенні результатів діяльності підприємства проводилися на основі діалектичного підходу.

В процесі дослідження сучасного стану обліку витрат сільськогосподарського виробництва продукції рослинництва було використано методи економіко – статистичного спостереження, групування, нормативний, балансовий, розрахунково-конструктивний метод, статистичний аналіз рядів динаміки, індексний аналіз та економіко – математичні методи. Надані рекомендації з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління витратами досліджуваного підприємства в умовах зростання конкуренції та відкритості ринку.

Інформаційну базу дослідження становлять: теоретичні і методологічні бази положення економічної теорії, організації і методології бухгалтерського обліку, Закони України та інші нормативно – правові документи органів державної влади України, наукові розробки вітчизняних

та зарубіжних вчених з питань проведення обліку витрат на виробництво продукції рослинництва в умовах покращення економічної діяльності; матеріали управління статистики, нормативно – довідкова література, літературні джерела, управління сільського господарства, дані первинного обліку, дані первинного обліку, баланси та статистична звітність основних показників роботи фермерського господарства «Ранок» Новомоскоського району Дніпропетровської області за 2016-2020 рр.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці організаційно-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку витрат на виробництво продукції рослинництва.

У процесі дослідження отримано наступні результати, що характеризуються науковою новизною:

одержали подальший розвиток:

- теоретичні висновки щодо сутності поняття «управлінський облік витрат» відповідно обліку та управління, як ідентифікація економічно значимої інформації про використання ресурсів, її зведення, групування протягом певного періоду для планування, обліку, аналізу та контролю. Ця сукупність процедур забезпечить отримання інформації, яка потрібна керівникам різних рівнів управління об'єктом обліку витрат, з'єднає процес обліку та управління витратами.

Апробація результатів роботи. Результати дипломного дослідження апробовано в матеріалах XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (28-30 жовтня 2021 р., м. Дніпро).

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у розробці науково-дослідних рекомендацій, спрямованих на удосконалення теоретичної та методичної основи для вивчення і практичного здійснення обліково-аналітичного забезпечення витрат та їх оптимізації в управлінні підприємством.

Особистий внесок здобувача полягає в тому, що дипломна робота є самостійно виконаною, повністю закінченою науковою працею, яка містить науково-обґрунтовані теоретичні і практичні рекомендації автора з питань обліково-аналітичного забезпечення витрат та їх оптимізації в управлінні підприємством.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг роботи налічує 77 сторінок комп'ютерного тексту, 3 таблиці, 5 рисунків, 73 літературні джерела і 14 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ У ВИРОБНИЦТВІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічний зміст витрат на виробництво та завдання їх обліку

Для України збільшення сільськогосподарського виробництва є стратегічно важливим для відновлення національної економіки. Тому що успішний розвиток створив умови для подолання кризи багатьох суміжних галузей. Контроль за витратами агробізнесу є важливим інструментом для побудови системи витрат з урахуванням стратегічних і тактичних цілей та вимог управління. Це ускладнює, в тому числі, збалансовану класифікацію, а також систематичний моніторинг фактичних витрат і поведінки під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, прийняття рішень щодо покращення структури собівартості продукції та процесу ціноутворення [57].

В процесі виробництва продукції підприємець очікує отримати прибуток. Його величина безпосередньо залежить від величини витрат виробництва, тому вони завжди знаходяться під постійним контролем. Витрати виробництва і прибуток є категоріями, безпосередньо пов'язаними з діяльністю підприємства. Їх розглядають як похідні від таких категорій, як вартість, додана вартість, необхідний продукт, постійний і змінний капітал тощо.

Існують різні концепції тлумачення собівартості продукції різними економічними школами.

Відповідно до класичної економічної теорії У. Петті, А. Сміт, Д. Рікардо, представленої і подальшого розвитку в дослідженнях К. Маркса, вважається, що основою ціни є фактична вартість життя і праці. Це формує вартість продукту. К. Маркс виділив суспільні витрати виробництва як суму вартості спожитого постійного капіталу (С), змінного (V) капіталу і додаткової вартості (m) та індивідуальні витрати виробництва, так звані

капіталістичні витрати, тобто витрати грошових коштів на придбання засобів виробництва і робочої сили як елементів продуктивного капіталу. Тому за К. Марксом витрати капіталізму дорівнюють кількості основного та змінного капіталу, використаного для виробництва. Тобто капіталістичні витрати нижчі за загальні витрати, оскільки додана вартість m є прибутком [29].

Перша половина 19 ст.. Виникли і розвивалися теорії трьох факторів виробництва (Ж.Сея і Ф.Бастія). Тому у виробництво та створення вартості залучаються праця, капітал і земля. Праця створює заробітну плату, приріст капіталу, земельну ренту [29].

Наприкінці 19 ст була створена неокласична теорія вартості, основоположником якої був А. Маршалл. Ця теорія є собівартістю виробництва, величиною капітальних витрат фірми в грошовій формі для отримання економічних ресурсів, необхідних для виробництва ринкових товарів у процесі економічного відродження, і фактором виробництва в найбільш раціональному застосуванні. Автори неокласичної теорії диференціюють витрати на постійні і змінні, загальні і середні, а також важливого значення надають граничним показникам: граничним витратам, граничному доходу тощо.

В економічній літературі існують різні визначення терміну «вартість». З політично-економічної точки зору вартість — це грошове уявлення про використовувані ресурси, що впливають на виробництво та продаж товарів, і деякі автори використовують термін «вартість» як марксистський і неокласичний. Інтерпретація з теоретичної точки зору. «Реальна праця для виробництва товарів», а в інших випадках собівартістю вважається сума капітальних витрат у грошовій формі для отримання економічних ресурсів, необхідних для виробництва товарних товарів [53]. Деякі автори визначають собівартість як постійну та змінну величину капіталу [41]. За допомогою мікроекономічної теорії витрат вчені знають вартість ресурсів (факторів виробництва), необхідних для виробництва та продажу продукту [23].

Економісти вивчають поняття «витрати» в аграрному секторі економіки, відокремлюючи соціальні та особисті витрати сільськогосподарського виробництва. Суспільні витрати він розглядає як суму вартості спожитих знарядь виробництва, вартості продукції, виробленої необхідною працею, і вартості продукції, виробленої додатковою працею, і вартості індивідуального виробництва в сільському господарстві, що використовується. Вартість матеріальних ресурсів — це виробничі (корми, насіння, добрива, паливно-мастильні матеріали, пестициди, засоби захисту тварин і рослин тощо) і витрати на оплату праці [36].

Багато вітчизняних економістів присвятили свої роботи дослідженню методологічних основ формування витрат виробництва. Плаксієнко В.Я. [48] наголошує, що сам процес виробництва являє собою продуктивне споживання факторів виробництва і поняття витрат характеризує рух вартісної основи виробництва в процесі суспільного відтворення, тобто витрати – це використані у процесі виробництва різні речовини і сили природи на виготовлення нового продукту праці. Мочерний С.В. витратами виробництва називає витрати на придбання основних факторів виробництва, тобто робочої сили та засобів виробництва (в тому числі землі) для виготовлення продукції протягом певного періоду” [40]. Дем’яненко С.І. джерелами формування виробничих витрат називає виробничі ресурси, які використовуються у виробничому процесі, тобто природні (земля, вода, ліси тощо), трудові, капітал і підприємницьку діяльність[41].

Деякі економісти розрізняють «витрати» і «витрати» і пояснюють це двома підходами до природи загального економічного життя, зокрема процесу виробництва. Перший підхід передбачає взаємодії у виробництві людської праці, предметів і засобів. Друга заснована на різноманітних ресурсах та альтернативах використання. Це включає поняття «вартість» у поняття «витрати», але обидва ці поняття підкреслюють, що вони є факторами виробництва, необхідними для виробництва.

Зарубіжні вчені стверджують, що всі витрати являють собою свого роду жертву, тобто, щоб отримати щось, необхідно чимось жертвувати, тобто, понести витрати, причому, те, що жертвується не обов'язково вимірюється в грошовому виразі [57]. Вартість обумовлена відсутністю ресурсів і можливістю використання альтернатив. Використання певних ресурсів у виробництві продукту означає відмову від інших виробничих можливостей. Коротше кажучи, витрати в економіці пов'язані із запереченням можливості виробництва альтернативних товарів і послуг [34]. Крім того, собівартість – це мінімальні грошові витрати, необхідні для виробництва цієї продукції.

У П(С)БО 16 «Витрати» [50] зазначено, що витрати протягом звітного періоду вважаються зменшенням активів або збільшенням зобов'язань, що призводить до зменшення капіталу компанії (П(С)БО 16 дуже поширений. Ми створили методичні рекомендації. Для планування продукції, обліку та витрат (робота: вилучення) чи розподілу власником, якщо ви можете достовірно оцінити собівартість, оскільки не враховуєте характеристики сільськогосподарського виробництва),, послуги)) Сільськогосподарські компанії [37].

Проф. Бутинець Ф.Ф. [8] вказує, що витрати у виробничому процесі праці і засобів виробництва для виготовлення продукції називаються затратами або витратами виробництва. У бухгалтерському обліку розрізняють два поняття витрат: витрати виробництва і витрати діяльності. Перший пов'язаний з виробництвом, а другий бере участь у формуванні фінансових результатів компанії [63].

У міжнародних стандартах бухгалтерського обліку витрати у вигляді вибуття або амортизації активів або у формі зобов'язань - це зменшення економічного прибутку протягом звітного періоду, що призводить до зменшення капіталу, за винятком зменшення виплат учасникам. Це визначено. Лахтіонова Л.А. [31] наголошує, що окремого міжнародного стандарту, який би регламентував формування витрат, немає, визнання

витрат подається в Концептуальній основі складання і подання фінансових звітів. Згідно з документом, витрати розглядаються як зменшення економічних вигод протягом звітного періоду у вигляді вибуття або зносу активів або у вигляді зобов'язань, що призводить до зменшення капіталу.

Ярмоленко В.П. [73] не погодився з таким визначенням. Він стверджує: Інтерпретація собівартості продукції як зменшення економічного прибутку, що призводить до зменшення активів, є принаймні теоретичним непорозумінням. Витрати на насіння, добрива та інші цінності, які несуть сільгоспвиробники, реалізуються трудовим процесом і не призводять до зменшення активів. Тому не відбувається зменшення активів, а лише перетворення з одного формату в інший.

Стан виробництва характеризується ефективністю, рівнем використання технологічного прогресу, розміщенням і роллю робітників у виробничому процесі. Через обмежені ресурси та досягнення запланованої ефективності необхідно продовжувати зважувати понесені витрати та отримані результати. Ця проблема посилюється через інфляцію. Вам потрібно порівнювати щоденні дані про витрати виробництва з майбутніми витратами, які сильно залежать від впливу зовнішнього середовища. Можливість усунути або передбачити вплив багатьох негативних внутрішніх і зовнішніх факторів завдяки адекватно регламентованому обліку собівартості продукції. Основною метою обліку витрат на виробництво є управління виробничою діяльністю та витратами на виконання.

Основними завданнями обліку собівартості продукції є:

- Інформаційна підтримка керівництва компанії для прийняття бізнес-рішень.

- Моніторинг і контроль рівня реальних витрат у порівнянні зі стандартними сумами та планування виявлення відхилень і формування майбутніх економічних стратегій.

- Достовірний облік продукції за видами на якість.

- Розрахунок витрат і виробленої продукції для оцінки готової продукції та розрахунку фінансових результатів.

-Виявити та оцінити економічні наслідки виробничої діяльності структурного підрозділу.

-Систематизація інформації управлінського обліку виробничої діяльності для визначення довгострокового характеру (відновлення виробничих програм, рентабельності продукції, ефективності капітальних вкладень тощо).

Економічне ядро собівартості продукції впливає із змісту виробничого процесу як соціального явища. Виробничий процес являє собою поєднання безпосередньої та бетонної роботи. Вартість життя в сільському господарстві – це заробітна плата працівників сільськогосподарського виробництва, тваринництва та субсидованих галузей.

Фактична робоча сила втілена в засобах і цілях робочої сили, створеної раніше. Витрати на виготовлення використовуваної деталі частково, тобто величина зносу, включаючи засоби праці. Статті праці повністю амортизуються за рахунок витрат на виробництво.

Тому собівартість продукції є сукупністю спожитої праці (реального життя) і стає витратами на комунальні послуги та метою праці. У процесі виробництва є природні фактори, які особливо характерні для сільського господарства, а виробництво пов'язане з живими істотами, а саме з рослинами і тваринами. Діяльність на цій території не може здійснюватися без використання ґрунту, сонця, води та інших факторів навколишнього середовища.

Узагальнюючи вищенаведене, можна констатувати, що новий продукт створюється працею в поєднанні з природними ресурсами, а вартість сил природи визначається витратами товаровиробника, що пов'язані з використанням природного середовища. Тобто витрати – це вартість використаної живої та уречевленої праці і сил природи для досягнення певної мети.

Сили природи в сільському господарстві представлені природними ресурсами (земля, її якість, водні ресурси) та природними факторами (наприклад, кліматичні умови). Крім того, природні фактори впливають як негативно, так і позитивно на формування витрат. Наприклад, сухі умови та нестача води можуть знизити виробництво, що впливає на рівень собівартості одиниці продукції, кількість опадів – і навпаки, покращуючи результати, зменшуючи витрати на одиницю продукції.

Розглянувши думки різних вчених та проаналізувавши природу виробничих витрат, все вищевикладене можна об'єднати наступною схемою (Додаток А).

Тому, на мою думку, собівартість сільського господарства – це витрати на живу та реальну працю та спожиті природні ресурси з урахуванням впливу природних факторів.

На рівні підприємства існують два підходи до визначення собівартості продукції. Бухгалтерський облік і економіка [29]. Бухгалтерський підхід зорієнтований на ретроспективну діяльність підприємства, тобто на фіксацію руху витрат ресурсів у звітах та балансі. Витрати виробництва з точки зору обліково-фінансового аспекту – це грошова форма вартості використаних підприємством ресурсів за фактичними цінами їх придбання. Економічний підхід зорієнтований на перспективу, націлює на вибір найкращого способу використання ресурсів з усіх можливих. Економічні витрати на виробництво – це грошові витрати на отримання ресурсів для забезпечення виробництва певного продукту. Тобто це коштує компанії втрати можливості придбати та ефективно використовувати обмежені ресурси.

В умовах ринкових відносин будь-яке підприємство незалежно від форми власності є економічно самостійним, а це передбачає співставлення результатів його діяльності та витрат ресурсів на її здійснення. Виробництво продукції має сенс тільки за умови, що продавши її, товаровиробник як мінімум відшкодує виручкою понесені витрати [65]. Основним напрямком діяльності кожного підприємства є отримання максимального прибутку.

Підсумовуючи вищезазначене, вважаємо, що виробничі витрати підприємства – це сукупність витрат, пов'язаних з процесом перетворення ресурсів і сил природи в конкретну продукцію з врахуванням технологічних, технічних та організаційних витрат.

1.2. Класифікація витрат виробництва та їх значення для обліку

Існують певні витрати на виробництво сільськогосподарської продукції (робіт, послуг). У процесі виробництва витрачається праця, використовуються засоби праці, а також використовуються предмети праці. Усі витрати на виробництво цієї сільськогосподарської продукції представлені фінансово і стають витратами виробництва.

Дослідження доводять, що витрати підприємства на виробництво продукції досить різноманітні [7]. Матеріальні витрати складаються з багатьох позицій. Дослідження рівня витрат по кожній з цих позицій ускладнює процес управління ними. Тому всі витрати групують за певними ознаками.

На думку Ярмоленко В.П. [73], при формулюванні та розрахунку собівартості виробництва принципово важливо розрізнити витрати, що покриваються з інших джерел (прибуток, додаткові кошти тощо). Методологічною основою такого поділу витрат є класифікація, узагальнення за певними однорідними причинами. Домашня економіка та практика визначила кілька груп класифікації витрат.

Сук П.Л. [64] акцентує свою увагу на тому, що ринкова економіка ґрунтується на ефективному управлінні витратами і це зумовлює необхідність опрацювання науково обґрунтованого їх групування. В економічній літературі зустрічаються різні класифікації витрат. Однак він переважно орієнтований на жорстко регульовану економіку і не враховує потреб ринку. Вчені вважають, що напрям згрупованих витрат залежить від

їх призначення: призначення отриманої інформації. У зарубіжній бухгалтерській практиці напрями класифікації витрат формуються під впливом конкретних цілей (оцінка запасів і визначення фінансових результатів, прийняття управлінських рішень, управління та регулювання витрат).

Наразі в українській літературі немає єдиної думки щодо класифікації витрат. Найбільш поширеними є техніко-технічні, організаційно-економічні характеристики, які використовуються для групи витрат.

Загалом у практиці господарської діяльності підприємства використовуються витрати двох груп. Одне через економічні фактори, а інше – через витрати, пов'язані з елементами.

Групування витрат за економічними факторами включає комбінації окремих видів на основі однорідності, незалежно від того, для чого вони використовуються і як вони використовуються [41].

За елементами витрат обліковується обсяг використаної сировини, матеріалів, палива, електроенергії, зарплати, суму нарахованої амортизації, відрахувань на соціальні заходи в розрахунку на весь обсяг продукції. В зазначеному групуванні увагу не звертають на місце формування витрат (основне виробництво, допоміжне виробництво, обслуговуюче виробництво, адміністрація підприємства). Групування витрат за економічними елементами призначене для визначення потреби підприємства у виробничих ресурсах.

Згідно з методичними рекомендаціями [35] виділяють наступні елементи витрат: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати. Проте деякі вчені висловлюють свою думку щодо такого розподілу витрат: навряд правомірно виділяти амортизацію засобів окремою групою, оскільки вона є також матеріальними витратами шляхом перенесення вартості основних засобів на продукцію відповідно до їх зносу [73].

Іншу мету має групування витрат за статтями калькуляції, оскільки для підприємства важливо знати не тільки, що затрачено на виробництво, але і куди спрямовані дані витрати [41].

На думку Боярової О.А. [7], Особливо актуальною, але водночас складною в сучасних умовах господарювання є класифікація витрат за статтями витрат. Це дозволяє розрахувати собівартість конкретного виду продукції і встановити собівартість конкретного підрозділу вашого підприємства. На думку авторів, групування витрат у розділі витрат дозволяє визначити деякі з цих цілей під час формування собівартості продукції та виявити резерви зниження. Фактично, згідно з її дослідженням, агробізнес допускає відхилення від запропонованого в методичних рекомендаціях переліку статей витрат.

Групування витрат за номенклатурною собівартістю використовується для визначення собівартості окремої продукції та всієї товарної продукції підприємства.

Класифікація витрат за статтями витрат дає вам контроль над витрачанням коштів і ресурсів, тож ви можете визначити резерви для зниження витрат виробництва.

Перелік показників статей витрат, запропонованих для обліку, можна знайти в галузевих стандартних положеннях щодо планування, обліку та витрат [35]. Кожне підприємство має власне рішення щодо переліку та складу товарів для розрахунку собівартості продукції [50].

У сільському господарстві використовується досить широкий спектр статей витрат. Проаналізувавши склад виробничих витрат, можна запропонувати наступне.

Оскільки головним засобом виробництва продукції рослинництва є земля, а земля – це дар природи і вона не створена працею людини, то в умовах ринку, коли існує попит на землю, вона стає товаром. За землю стягується плата у вигляді орендної плати, визначеної у договорі оренди. Плата за землю, яку товаровиробники здійснюють власникам земельних паїв,

має регулювати економічні відносини в аграрному секторі і в умовах ринку заслуговує на особливу увагу. Оскільки мета і функції плати за землю відмінні від інших видів платежів, вона повинна бути виділена окремо.

В сільському господарстві запроваджений єдиний податок 4 групи (сільськогосподарський податок), який заміняє податки і збори, частина яких раніше сплачувалась за рахунок прибутку підприємства, а частина відносилась на витрати. Названий податок заміняє в тому числі і відрахування на соціальні заходи, а ці витрати відносять на собівартість продукції методом розподілу витрат між окремими видами продукції. Оскільки це знижує достовірність обчислення собівартості, для уточнення інформації щодо відрахувань на соціальні заходи для прийняття управлінських рішень ці витрати можна було б виділити окремо. Це дасть можливість побачити дійсну вартість затраченої живої праці на виробництво продукції.

В умовах ринкової економіки, посилення конкурентоспроможності виробленої продукції, пошуку шляхів зниження собівартості продукції сільськогосподарські підприємства при виборі складу статей витрат доцільно виходити з особливостей технології вирощування окремих культур, спеціалізації господарства, розмірів підприємства, можливостей автоматизації обліку. Деякі статті можна деталізувати, але це обумовить підвищення трудомісткості роботи з обробки даних.

Тому врахування зазначених особливостей деталізації статей витрат дасть можливість розробляти ефективні управлінські рішення щодо управління витратами та формування їх оптимальної структури.. При цьому в окрему статтю витрат слід виділяти такі витрати, які відіграють велику роль у формуванні собівартості продукції саме на окремому підприємстві, а також такі, що характеризують характер діяльності конкретного підприємства і які доцільно ретельно контролювати.

Таким чином, інформація про витрати виробництва повинна бути зручна для прийняття управлінських рішень. Вищенаведене можна відобразити схематично наступним чином (Додаток Б).

Розробка науково актуальної номенклатури статей витрат є одним із найважливіших напрямків підвищення собівартості продукції та витрат. У сучасних ситуаціях доводиться використовувати постатейні групи. Це відображає структуру і характер витрат за ринкових умов.

На склад статей витрат конкретного сільськогосподарського підприємства в ринкових умовах впливають особливості виробництва на цьому підприємстві, тому саме товаровиробник повинен вирішувати питання деталізації даних про витрати. В усіх випадках слід дотримуватися принципів раціональності при організації обліку, тобто наскільки витрати на деталізоване ведення обліку окупляться отриманою інформацією для управління.

Собівартість підприємства відображається у собівартості продукції, яка фінансово відображає всі витрати матеріалів і праці, необхідні для виробництва та реалізації продукції.

Ринкові умови обумовлюють нові підходи до застосування показника собівартості продукції, принципів розподілу витрат та формування їх оптимальної структури. Вчені трактують сутність собівартості продукції та її якісні характеристики по-різному.

В економічній літературі собівартість продукції розглядається в різних аспектах: як економічна категорія та як показник ефективності діяльності підприємства. На особливу вагу заслуговують визначення показнику собівартості з точки зору бухгалтерського обліку, економіки й аналізу.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Виявлення фактичних витрат є одним із основних принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Підсумовуючи, пріоритетом є оцінка активів компанії на основі витрат компанії на виробництво та придбання.

Собівартість продукції визначається виходячи із собівартості конкретної культури чи групи, виду та продукції [41]. Витрати як економічна категорія є частиною вартості товару і включають усі витрати агробізнесу в грошовій формі, необхідні для простого відтворення [34].

Таким чином, собівартість відображає, з одного боку, дійсні витрати виробництва, а з іншого – їх істотні зміни під дією великої кількості перерозподільчих процесів, тобто основним принципом формування собівартості є відображення дійсних витрат підприємства в рамках простого відтворення в умовах фактично створених його відносин з постачальниками ресурсів та взаємовідносин з бюджетом, банками при реальному функціонуванні механізму господарювання [71].

У зв'язку з реформуванням обліку і прийняттям П(С)БО 16 «Витрати» внесено зміни до складу і формування собівартості продукції. Це в свою чергу зачепило питання калькулювання і ціноутворення, а також визначення рентабельності продукції. В економічній літературі на цей час немає однозначного підходу щодо доцільності калькулювання собівартості продукції.

Згідно з П(С)БО 16 для визначення собівартості продукції необхідно розподіляти виробничі витрати на ті, які формують виробничу собівартість, та на витрати періоду, які не впливають на величину собівартості. До історичної (фактичної) виробничої собівартості повинні включатися лише виробничі витрати: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати і загальновиробничі витрати.

В П(С)БО 16 «Витрати» зазначено, що адміністративні витрати не включаються до виробничої собівартості, а разом з витратами на збут та іншими операційними витратами вони відносяться до витрат періоду (рис.1.1.).

Рис. 1.1. Склад собівартості продукції

Отже, на сьогодні виробнича собівартість менша за виробничу, що обчислювалась раніше, на суму загальногосподарських витрат. Повна собівартість розраховується тільки за власним бажанням підприємця і для фінансового обліку вона не використовується. Цей показник важливий для аналізу і контролю витрат за видами продукції, центрами витрат, для планування та визначення конкурентоспроможності ціни на продукцію.

Таким чином, як економічна категорія витрати виробництва характеризують суспільні відносини у сфері ефективності господарювання, отже будь-який аспект забезпечення ефективного розвитку виробництва необхідно тісно пов'язувати з проблемами ефективності витрат сільськогосподарського виробництва.

1.3. Нормативне та інформаційне забезпечення обліку витрат на виробництво та виходу продукції

Основним нормативним документом, що визначає правові основи складання нормативної, організаційної, бухгалтерської та фінансової звітності в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову

звітність в Україні». Щодо виробничих і виробничих витрат, то вони регламентуються та ґрунтуються на визначенні цього закону.

Також одним з основних нормативних документів є правило (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», яке включає загальні положення, визнання, склад, розрахунок та ведення у фінансовій звітності. П(С)БО 16 повністю описує характер собівартості та надає повне пояснення.

Відповідно до П(С)БО витрати — це зменшення економічного прибутку у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення капіталу. Це визначення «собівартості» надає значення операційних витрат, відображених у фінансовій звітності, але не відображає сутності категорії «витрати виробництва» на рівні виробничого процесу. Це пов'язано з тим, що випуск сировини у виробництво не включає зміну розміру активів чи розміру зобов'язань, а призводить до зміни структури активів підприємства.

У податковому обліку використовується поняття «загальні витрати» згідно зі статтею 14.1.27. Податковий закон України від 24.05.2013 № 4834-VI (з змінами) встановлюється як компенсація вартості товарів (робіт, послуг) у грошовій, реальній або нематеріальній формі витрат платника податку. (Описує суму грошей), придбаних) зроблені платником податку для використання в господарській діяльності. Загальна собівартість визначається за правилом першої події для розрахунку суми оподаткованого прибутку і не відображає значення поняття «виробнича собівартість» стосовно виробничого процесу. Адже вартість товарно-матеріальних цінностей, придбаних для виробництва конкретного товару, відображається в загальній собівартості після доставки на склад або при оплаті. А собівартість продукції така ж, як і амортизація від складу до виробництва.

Оскільки управлінський облік не врегульований законодавством, офіційно затвердженої концепції, яка формує зміст категорії «витрати виробництва» з точки зору управління, не існує. Систематичні рекомендації щодо формування собівартості продукції цього року (робіт, послуг). №47 для

підприємств промислової політики згідно з розділом 15 Підприємства, затверджені наказом НКРЕКП від 2 лютого 2001 р., виробничі витрати - це витрати на виробництво товарів (робіт, послуг). всі витрати, пов'язані з виробничими функціями.

Тому регулятори мають поняття «вартість», а не поняття «собівартість». Проте огляд економічної літератури показує відсутність загальних підстав для правомірності використання цих двох понять. На думку В. Сопка, необхідна чітка характеристика поняття. Собівартість – це термін для позначення процесу, який використовує матеріальні та природні сили в процесі певного виду операційної (або неоперативної) діяльності та пов'язаний з виготовленням чітко визначеного виду продукції, отже, вартість має такий вигляд: термін. Характеристика процесу придбання. М. Врубльовський вважає, що поняття «собівартість продукції» і «собівартість продукції» збігаються. Оскільки в основі визначення лежить вартість основних засобів, матеріалів і трудових ресурсів, що використовуються у виробництві. «Собівартість продукції» означає амортизацію та вартість матеріалів і трудових ресурсів компанії, які споживаються протягом тривалого часу в первинних і вторинних виробничих процесах. О. Каверіна зазначає, що російські нормативно-просвітницькі видання найчастіше визначають поняття «витрачені ресурси» або «гроші», які необхідно сплатити за товари та послуги.

Цей стандарт розроблено в Україні науково-дослідним інститутом Міністерства фінансів України із залученням вчених та викладачів бухгалтерського обліку в галузі сільського господарства. Розроблено П(С)БО 30 «Біологічні активи» та затверджено наказом Мінфіну України 5 грудня 2005 р. У роз'яснення застосування П(С)БО 30 розроблено та затверджено Наказом Мінфіну України від 29 грудня , 2006 р., діє з 1 січня 2007 р. Системні рекомендації з обліку біологічних активів [51].

По-перше, П (С) БО 30 запровадив нову облікову мету «біологічні активи». Це організми (рослини, тварини), які вирощують компанії, щоб

отримувати сільськогосподарську продукцію або купувати інші вигоди. Існуючий об'єкт обліку перейменовано: "Робоча і продуктивна худоба" - на "Довгострокові біологічні активи тваринництва"; "Багаторічні насадження" - на "Довгострокові біологічні активи рослинництва", "Тварини на вирощуванні і відгодівлі" - на "Поточні біологічні активи тваринництва". Крім того, предметом обліку є «Поточні біологічні активи тваринництва» - площа конкретної культури, що переробляється підприємством.

Суть нововведення полягає не в механічній зміні назви відповідального об'єкта, а в необхідності та можливості окремого відображення на обліку та звітності конкретних активів, які повинні вижити, зростати, дублюватися і таким чином ставати єдиним. для визначення статі. Вийдіть на вулицю і дайте особливу оцінку. Останнє визначає запровадження цих критеріїв для інших змін в організації бухгалтерського обліку.

Висновки до першого розділу

1. Виробничі витрати підприємства – це сукупність витрат, пов'язаних з процесом перетворення ресурсів і сил природи в конкретну продукцію з врахуванням технологічних, технічних та організаційних витрат.

2. Оскільки економічна категорія собівартості продукції є характеристикою суспільних відносин у сфері економічної ефективності, усі аспекти забезпечення розвитку ефективного виробництва мають бути пов'язані з питанням рентабельності сільськогосподарського виробництва.

3. У контексті подальшого дослідження питання провести дослідження щодо вдосконалення корпоративного управління витратами за різними критеріями, вивчити вплив структури витрат на прибутковість, визначити оптимальну пропорцію цих елементів. Забезпечити належну ефективність в агробізнесі.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИТРАТ У ВИРОБНИЦТВІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно – економічна характеристика ФГ «Ранок» Новомосковського району Дніпропетровської області

ФГ «Ранок» має окремі активи, окремий баланс, поточний банківський рахунок, циркулярні наклейки, штампи та бланки, а також назви, символи та інші реквізити, необхідні для здійснення діяльності.

Підприємство має досить вигідне розташування, оскільки відстань до обласного центра становить – 60 км. Загальна земельна площа станом на 2014 рік становить 800 га. Господарство спеціалізується на вирощуванні зернових культуру кукурудзи, олійних культур, а також розведенням свиней.

Незважаючи на деякі негативні природні умови, ґрунтово-кліматичні умови господарства сприяють веденню сільськогосподарського виробництва і дозволяють одержувати високі врожаї основних культур .

Основним і незамінним ресурсом сільськогосподарського виробництва є земля. В ФГ «Ранок» земля орендується на термін згідно договорів оренди. В господарстві переважають чорноземні ґрунти, що дає змогу вирощувати сільськогосподарські культури. Для підвищення родючості ґрунту господарство періодично вносить органічні та мінеральні добрива. Тому, земля має потенціал для держання досить високих врожаїв.

Використовуючи дані річної фінансової звітності ми провели аналіз майнового і фінансового стану підприємства.

Метою даного підпункту є дослідження майнового стану ФГ «Ранок». Аналіз майнового стану підприємства проводиться для визначення наявності майна, поточних грошових коштів, зобов'язань, капіталу, а також дебіторської та кредиторської заборгованості.

Проаналізувавши дані Додатку В можемо зробити такі висновки, що майно підприємства збільшилося до 18397,9 тис. грн., що було викликане закупівлею оборотних активів, а саме виробничих запасів на суму 1793,0 тис. грн. Також спостерігається збільшення поточної дебіторської заборгованості зі 6132,0 тис. грн. до 8712,0 тис. грн., у порівнянні з попереднім звітним періодом. Щодо необоротних активів, то їх на підприємстві стало менше на 96,11 %, але це не вплинуло на кінцевий результат оцінки майна.

Проведення аналізу капіталу ФГ «Ранок» здійснюється для визначення стану співвідношення власного капіталу із зобов'язаннями, що теж впливає на фінансовий стан досліджуваного підприємства.

Аналізуючи Додаток Д можна зробити висновок, що зміни у капіталі відбулися не стільки за рахунок збільшення власного капіталу (всього на 324 тис. грн.) скільки через виникнення поточних зобов'язань.

Далі проводиться аналіз руху та функціонального стану основних засобів підприємства. Він проводиться для того, щоб визначити наявність, рух та вибуття основних засобів за рік або певний період з метою встановлення готовності для виконання поставлених цілей.

Розглянувши Додаток Ж можна сказати, що аналіз руху та стану основних засобів дав змогу встановити кількість ресурсів та їх дію на виробничий процес підприємства, а також визначити їх стан та оцінку. У ФГ «Ранок» за звітний період не надійшло основних засобів, тож темпи зростання зменшились до 100 тис. грн. І відповідно такі показники як темп приросту, коефіцієнт оновлення і коефіцієнт вибуття показали нульовий результат, відповідно відношення у відсотках 2020 р. до 2016 р. склали – 103,32, -39,50 та 0 %.

Діяльність підприємства може бути прибутковою і збитковою, тому оцінку фінансових результатів характеризують системою абсолютних і відносних показників.

Аналізуючи Додаток З можна зробити висновок, що позитивний фінансовий результат – чистий прибуток, що у 2020 році склав 3848,00 тис.

грн., і він залежить від двох видів діяльності – звичайної та надзвичайної операційної діяльності. У нашому випадку має місце звичайна операційна діяльність, що збільшилась на 147,80 %.

Наступний Додаток К це – аналіз фінансової стійкості ФГ «Ранок». Фінансову стійкість найчастіше характеризує співвідношення власного і залученого капіталу. Що стосується нашого підприємства то його можна вважати фінансово стійким, адже в нього у структурі капіталу переважно власні кошти. Коефіцієнт автономії, що знаходиться у межах норми (навіть більше норми) складає – 0,86 %. А коефіцієнт залученого капіталу сконцентрований у частці зобов'язань і теж показує позитивний результат. Зменшення коефіцієнта фінансування до 5,95 % значно не вплинув на кількість залучених коштів використовуваних підприємством на 1 гривню власного капіталу. Беручи до уваги оборотні активи, то підприємство забезпечене ними не у повній мірі, адже його зменшення відбулося на 0,06 %

Провівши аналіз фінансової стійкості можна сказати, що фінансовий стан підприємства має як негативні так і позитивні моменти, тому підприємство повинно контролювати рівень своїх зобов'язань, та намагатися підвищити частку оборотних фондів.

Проаналізуємо Додаток Л в якому розглянуто оцінку ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ФГ «Ранок». Для визначення аналізу ліквідності балансу існують 2 групи складових аналізу: оборотних активів за рівнем ліквідності та зобов'язань за строковістю сплати.

Ліквідність балансу обумовлюється ступенем покриття платіжних зобов'язань активами досліджуваного підприємства (платіжними засобами), строк перетворення яких в грошові кошти існує спільно зі строком погашення зобов'язань. Тобто, на підприємстві спостерігається відсутність як високоліквідних активів так і найбільш строкових зобов'язань, тож їх порівняти не можливо. Що ж до середьоліквідних активів то вони

покращились. Так як довгострокові зобов'язання на підприємстві тому їх не можливо порівняти з низько ліквідними активами.

Можна зробити висновок, що баланс підприємства вважається ліквідним, тому що дотримуються дві умови з трьох. Коефіцієнт обертання збільшився до 0,70 %, а це в свою чергу прискорило тривалість одного обертання оборотного активу з 673 днів до 513 днів.

Здійснивши аналіз ділової активності (Додаток М), можна зробити висновок, що активність підприємства зросла лише відносно поточної дебіторської заборгованості, про що свідчить збільшення коефіцієнта її обертання у 2020 р. відносно базового на 278,35%. Усі ж інші показники свідчать про загальну тенденцію до уповільнення оборотності активів і пасивів, а відтак – зниження ділової активності господарства.

Узагальнивши отримані розраховані показники, що характеризують фінансовий стан підприємства, бачимо, що ФГ «Ранок» протягом усього досліджуваного періоду має рейтинг А свого фінансового стану, крім 2019 року, там має місце рейтинг Б (Додаток Н).

2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерських служб та оцінка базових засад облікової політики підприємства

На сьогоднішній день форма обліку у ФГ «Ранок» – автоматизована, з використанням комп'ютерної системи 1С: «Бухгалтерія 7.7». Підприємство має 3 комп'ютера, головний з них знаходиться у головного бухгалтера.

1С: «Бухгалтерія 7.7» – це бухгалтерська програма, якою можуть користуватися підприємства різних форм власності та діяльності.

Програма 1С: «Бухгалтерія 7.7» є універсальною програмою для автоматизації підприємства і використовується у всіх ланках господарської

діяльності підприємства, включаючи різні сфери бухгалтерського обліку. Таким чином, ви зможете тримати свій обліковий запис точніше та надійніше.

Що стосується чисельності працівників облікового апарату підприємства то він складається з 3 осіб, це зображено схематично на рисунку 2.1.

Рис. 2.1. Організація бухгалтерської служби ФГ «Ранок»

Розглянемо права та обов'язки головного бухгалтера ФГ «Ранок»:

-Практично всі бухгалтери (крім тих, хто працює за цивільно-правовими договорами) є найманими працівниками. Іншими словами, у вас є робочі відносини зі своїм роботодавцем.

-Бухгалтери – це не тільки працівники підприємства, а й посадові особи. Така ситуація може притягнути бухгалтерів до юридичної відповідальності.

-Бухгалтер - це посадова особа з певною функцією. Фактично він був фінансовим консультантом. Крім того, в результаті своєї роботи бухгалтери виконують загальні функції.

Остання ситуація пояснюється тим, що основні обов'язки бухгалтерів покладені на законодавчому рівні, зокрема Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

- Ведіть бухгалтерський облік у своїй компанії. Іншими словами, визначати прийоми та прийоми обліку та брати участь у формуванні облікової політики.

- Керувати діяльністю бухгалтерських служб, делегувати обов'язки співробітникам, контролювати виконання поставлених завдань.

- Здійснювати бухгалтерське відображення комерційних операцій, забезпечувати оперативну інформацію, достовірність нарахувань та своєчасних перерахувань податків до державного бюджету та інших платежів, складання та подання фінансової звітності до встановлених органів у встановлені строки, Забезпечувати дотримання інвентаризації;

- Участь у роботі компаній юридичних послуг з підготовки матеріалів для відшкодування збитків через нестачу та розкрадання майна.

- Проведено підвищення кваліфікації керівників та спеціалістів бухгалтерської служби.

Основним документом, що регламентує облікову політику підприємства є Наказ про облікову політику. Цим наказом затверджуються основні методичні та організаційні аспекти ведення обліку на підприємстві, який сприяє поліпшенню бухгалтерського обліку і звітності, що в кінцевому підсумку забезпечує ефективність прийнятих рішень в діяльності підприємства. Також важливим об'єктом дослідження при здійсненні оцінки організаційних аспектів обліково– контрольної роботи даного підприємства є Графік документообігу. Він є складовою внутрішніх регламентів з організації обліку на підприємстві та є додатком до Наказу про облікову політику (Додаток П).

2.3. Облік витрат, виходу продукції та калькулювання її собівартості

У ФГ «Ранок» весь облік витрат та виробничий облік у галузі рослинництва базується на відповідних першоджерелах. Можна виділити такі групи документів:

- - Облік витрат на оплату праці.
- - Пояснить витрати на оплату праці.
- - Облік витрат на оплату праці.
- - Враховуйте інші витрати.
- - Опис виходу продукції.

На ФГ «Ранок» ведеться автоматизована форма обліку, але незважаючи на це, деякі первинні документи ведуться вручну.

Для компаній документ про витрати на оплату праці виправдовує вартість праці, пов'язану з виконанням конкретної роботи в полікультурній культурі, і виплати, що здійснюються одночасно. Основним документом для відображення робочого часу є таблиць обліку робочого часу (ф. №64). Виготовляються в одному примірнику протягом місяця окремо за виробничими підрозділами та категоріями робітників. Облік відділів, господарств, бригад, цехів та інших виробничих підрозділів ведеться спеціально призначеними працівниками або керівниками відділів. Кожен працівник у таблиці має окремий рядок, у якому записується кількість відпрацьованих годин, і можуть використовуватися умовні літери, наприклад вихідні та святкові дні – «дні», святкові – «резюме», хвороба тощо. . -Звіти, такі як "X", Travel- "SV" також показують посаду працівника, конфігурацію, тип оплати, оклад, номер окладу, загальний обліковий та аналітичний обліковий код. Наприкінці місяця таблиць буде передано до бухгалтерії та оплачено.

Для механічних робіт використовується обліковий лист тракториста (ф. №67) для опису роботи тракториста за 5, 10 або 15 днів. Це залежить від

того, як передбачено планом документів. циркуляція. Це показує роботу, виконану по конкретній культурі, склад агрегату, агротехнічні умови її виконання. При користуванні обліковою відомістю для спільного обліку робіт номер два з реєстрів (ф. №77а), дозволів (ф. №77а) або талонів (ф. №77б) на вивезення продукції з поля.

Незалежно від форми організації механізованої роботи за кожним трактором при роботі в дві зміни закріплюється один трактор і два трактористи. Облік тракторної бригади веде бухгалтер-мастильник, або цю функцію виконує бригадир тракторної бригади. .. Виконання трактора та інших механічних робіт щоденно фіксується в обліковому листку тракториста. Листівка розрахована приблизно на 15 змін, а показники записуються окремо для кожної зміни.

Після завершення зміни кожен оператор повинен мати інформацію про обсяг і якість виконаної роботи, витрати на паливо та дохід за зміну. Усі ці показники щоденно фіксуються в бухгалтерській відомості. Реєстраційні листи, підписані механізаторами, бригадирами, фермерами та бухгалтерами відповідно до встановлених у господарстві умов (10-15 днів) направляються до бухгалтерії, де перевіряються та затверджуються. Після цього вони стали основою узагальнення та систематизації. Накопичувальна відомість по паркам тракторних машин з використанням рахунків і журналів обліку робіт і витрат. Трактористам необхідно пам'ятати, що вони виконують різноманітні сільськогосподарські роботи.

Витрати на оплату праці трактористів-машиністів узагальнюються в Зведеному звіті про використання механотракторного парку (ф. №37а), підсумкові дані якого переносяться до Журналу робіт і витрат. Сторінка відкривається для кожного тракториста, де постійно записуються ім'я та прізвище оператора, ім'я та прізвище, клас і стаж роботи, марка трактора та номер підприємства. У журналі обліковуються дані про роботу та виконані роботи, а кумулятивна інформація про вантажні автомобілі (ф. №38) побудована за тими ж принципами, що й сукупний облік використання

моторного та тракторного парку. Збільшення. Ця інформація для кожного автомобіля та водія збирає дані з проїзних документів про виконану роботу та виконану заробітну плату. Споживачам послуг автопарку розподіляються окремі стовпчики продуктивності роботи (тонни і тонни кілометрів).

Складається на підставі первинних документів з оплати праці, накопичувальної інформації, журналів обліку праці та витрат, зведених місячних фінансових звітів про оплату праці та відрахувань, складених і розподілених відповідально (ф№10.2.1с-г). Ця інформація відображає кількість робочих днів, відпрацьованих годин, невиплачену заробітну плату та невиплачену заробітну плату, включаючи надавачів відпусток (резерви) для бухгалтерії, виробничих відділів та корпоративних суб'єктів. Ця інформація є основою для внесення записів до звіту про виробництво рослинництва.

За значну вартість підприємство видає на виробництво в межах, встановлених карткою обмеженого прийому, а одноразова відпустка виписується за внутрішнім рахунком. Насіння відпускається до кожного відділу чи бригади відповідно до лімітів, встановлених пестицидною службою залежно від площі та кількості висіву. Основою нарахування насінневої амортизації з підзвіту фінансових службовців є споживання насіння та рослинного матеріалу. Акція складається за кожним розрізом разом із доданими документами (внутрішній рахунок-фактура та картка обмеженого вилучення) та передається бухгалтеру. Під час внесення добрив під посіви та використання пестицидів і гербіцидів для обробки посівів він діє проти використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив, пестицидів і гербіцидів. У повторюваному законодавстві має бути зазначено назву рослини, на яку вносяться добрива, назву добрива або пестициду, площу, кількість полів і кількість внесених добрив. Акцію схвалив керівник господарства. Дані в цих первинних джерелах є основою для записів у журналах робіт і витрат, звітів про рух реальних активів і звітів про виробництво продукції рослинництва. Розрахунок амортизації основних

засобів використовується для співвідношення витрат на оплату праці та скорочення витрат.

Для пояснення вартості ремонту основних засобів в господарстві використовуємо перелік дефектів для ремонту машин. Ця заява дозволяє визначити складність ремонту і є підставою для створення наряду на виконання робіт. Власне допоміжне виробництво, що забезпечує потреби галузевого виробництва та виконує конкретні об'єкти на основі виконаних робіт, де проїзні документи, партія, робочі облікові листи та дані групуються в кумулятивні дані. щомісяця витрачати на роботу та послуги.

Для пояснення надходження продукції рослинництва в господарство використовуються різні першоджерела. Сюди входять реєстрація зерна та іншої продукції з поля (ф. №77), ваучери на вивіз продукції з поля (ф. №77а), талони водіїв (ф. №77б), злиття (ф. №77в) ф. №77в), Реєстрація надходжень пшениці та іншої продукції (ф. №78), Реєстрація надходжень пшениці за масою, Декларація про переміщення пшениці та іншої продукції.

Для відображення отриманої зернової продукції використовуються ваучери на вивіз продукції з поля. До початку збору бухгалтерія видасть необхідну кількість бланків ваучерів для кожного спільного оператора. У кожній формі вказується назва ферми. На кожну партію зерна з комбінату спільний комбайн надає три екземпляри імені, прізвища, по батькові, номери відділу, куди доставляється зерно, найменування продукту та сорту, номери поля та автомобіля та прізвища водія. Пишіть з. І вага бункера для зерна. Спільнота все це затверджує своїм підписом. Злиття дасть вам дозвіл на це. Водій відмічає квитанції на всі три примірники зерна.

Зерно, що надійшло з об'єднання в меблі або сховище, необхідно зважити і надати другий і третій примірники дозволу діючому керівнику (комірнику). водій.

Особа, яка отримує зерно від машиніста (тракторіста), також може зібрати кілька примірників реєстру за кожну зміну залежно від кількості

залучених до жнив комбайнів та кількості водіїв, які відвозять зерно від комбайнів.

Поточний менеджер або продавець щодня наприкінці робочого дня складає звіт про зерно та інші продукти на основі трьох примірників реєстру. Це твердження складається з двох частин. У першій половині записується залишок зерна на початку дня, загальна кількість пшениці, що надходить і виходить, і залишок пшениці на кінець дня. Дані про кількість отриманого зерна за добу визначаються путівкою або реєстром, а вартість зерна (відвантаження, переробка, сортування, сушка продукції рослинництва). У другому розділі інформації в підзаголовку «Реєстраційні листи на вхідну та вихідну продукцію» менеджер тепер перераховує кожен розмір, зазначений у списку, для видалення зерна з поля. Наприкінці дня до бухгалтерії господарства буде направлено акт про передачу зерна та іншої продукції разом з основними документами приймання та здачі. Розрахунок зерна, отриманого з тикового чи комору, здійснюється завідувачем або комірником, який на даний момент знаходиться в книзі (картці) складського обліку. Тут для кожної культури та сорту визначається кількість необхідних сторінок, а отримане, доставлене чи опубліковане зерно розраховується в кілограмах.

Для опису отриманої зернової продукції використовуються спеціальні талони та реєстри. Талони водія та спільні талони використовуються для реєстрації для доставки зерна від сховища до меблів чи інших місць зберігання. Ці купони мають бути різних кольорів. Це полегшує подальшу облікову роботу з купонами. Кожен купон розроблений з урахуванням одного зернового бункера, який доставляється із сховища. Тому талони з реквізитами бухгалтера та підписами в бухгалтерії будуть зазначені в опублікованому купонному журналі за видами. Потім він передається для об'єднання комбайнів з водієм транспортного засобу, який вони збирають. Далі вносяться дані і реєстраційний лист тракториста передається бригадиру або бухгалтеру.

На підприємстві проведено комплексний облік обсягу собівартості продукції та продукції рослинництва на рахунку 23 «Виробництво», відкрито субрахунок 231 «Рослинництво». З економічної точки зору він включає групу рахунків економічних процесів - за призначенням і структурою - групу рахунків оперативного та витратного обліку.

Субрахунок 231 був активним на початку року та активним та пасивним протягом року. Дебетом субрахунка 231 «Рослинництво» враховується:

- Вартість торішнього врожаю цього року (робота на початок звітнього року).
- Вартість поточного року для цього річного врожаю.
- Вартість поточного року на врожай наступного року (робота на кінець звітнього року).

Кредити субрахунку 231 «Рослинництво» протягом звітнього року відображають здачу зібраної продукції за плановими витратами. У той же час витрати та обсяги виробництва кумулятивні з початку року. Після визначення фактичних виробничих витрат на кінець звітнього року планові витрати встановлюють до фактичного рівня (розраховуються калькуляційні різниці). Після закриття кредиту Субрахунок 231 «Рослинництво» цей субрахунок буде закритий, за винятком облікового запису аналітики, який пояснює витрати на врожай наступного року.

Для аналітичного обліку кожен вид продукції, стаття витрат, вид продукції або група зберігається на підприємстві на субрахунку 231 «Рослинництво». Для великомасштабного виробництва витрати на аналіз можуть нести відділи компанії та центри витрат і відповідальності.

Витрати продукції рослинництва в плануванні та обліку групуються за статтями, які економісти самостійно визначають і затверджують порядок облікової політики.

Розглянемо перелік статей, що витрачаються на рослинництво, а саме такі витрати: платежі, відрахування на соціальні заходи, насіння та рослинна сировина, паливно-мастильні матеріали, добрива, засоби захисту рослин, проекти та послуги, необоротні основні види діяльності. активи, інші витрати на утримання, інші витрати, невиробничі витрати (бухгалтерські), загальновиробничі витрати.

Будь ласка, розгляньте кожну статтю окремо. Стаття «Витрати на персонал» включає основну та додаткову заробітну плату для робітників (у тому числі трактористів), які безпосередньо зайняті в технічному процесі виробництва. Ці витрати беруть заробітну плату за весь період від початку виробничого процесу (підготовка ґрунту) до завершення (завершення збирання врожаю під час технічного процесу).

Стаття «Відрахування на соціальні заходи» включає:

- Обов'язковий внесок на державне страхування ренти.
- Внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, пов'язані з тимчасовою втратою працездатності та витратами на народження та поховання.
- Внески на державне соціальне страхування є обов'язковими за наявності безробіття.
- Внески на державне соціальне страхування є обов'язковими на випадок нещасних випадків на виробництві.

Розділ «Насіння та садивний матеріал» включає вартість виробленого та придбаного насіння та садивного матеріалу, використаного для розмноження (посадки) споріднених рослин і насаджень, крім молодих багаторічних насаджень. Вартість підготовки насіння до посіву (обробка, сортування тощо), завантаження та транспортування насіння до місця посіву не входить у вартість, а пов'язана з виробництвом конкретної культури (групи рослин). статті витрат.

У розділі «Паливо-мастильні матеріали» реєструється вартість нафтопродуктів, які споживає парк механічних тракторів, шарнірів та іншої сільськогосподарської техніки в рослинництві.

У розділ «Добрива» входить вартість органічних речовин (гній, торф, компост, сидерати тощо), мінералів, бактерій, інших добрив, мікродобрив, що вносяться в ґрунт для рослин.

Вартість заготівлі добрива, завантаження транспортних засобів та розкидання та перенесення його на поле амортизованого внесення ґрунту під конкретну культуру (групу рослин) складається за відповідною статтею витрат і не включається до цієї статті.

Стаття «Засоби захисту рослин» охоплює вартість пестицидів, гербіцидів, листових засобів та інших хімічних та біологічних засобів, що використовуються для боротьби з бур'янами, шкідниками та хворобами сільськогосподарських рослин.

Витрати, пов'язані з переробкою сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень таким способом (крім вартості використаних матеріалів), є багаторічними за відповідною культурою (групою культур) або конкретними статтями витрат (паливо, заробітна плата тощо).

Вартість реальних активів за рахунок виробничих витрат залежить від методу оцінки. Ви можете використовувати наведений нижче метод котирування під час випуску запасів у виробництво.

- Питома вартість відповідної інвентарної одиниці.
- Середньозважена вартість.
- Вартість на момент останнього надходження інвентаризації (LIFO).
- Регуляторні збори.

Сільськогосподарська продукція, сільськогосподарська продукція власного виробництва в попередньому році включаються до реальної собівартості, а продукція власного виробництва цього року буде скоригована до фактичного рівня на кінець року за планом.

ФГ «Ранок» надається можливість обрати метод безкоштовного проведення інвентаризації. Порядок отримання котирувань залишається відповідно до порядку облікової політики компанії.

У статті «Роботи та послуги» йдеться про продукцію, надану сторонніми особами, включаючи витрати на проект та додаткові виробничі послуги, що задовольняють виробничі потреби, та інші послуги (крім робіт), що надаються водогосподарськими та іригаційними водними організаціями. вказується вартість послуги. І послуги), вартість включена в іншу статтю). Ця стаття охоплює витрати на власні та супутні послуги автомобільного транспорту, трактори та крани. Витрати за індивідуальними об'єктами планування та обліку, виходячи з обсягів робіт, пов'язаних з транспортуванням вантажів (тонно-кілометрів, умовних еталонних соток тощо).

Вартість послуг електроенергії, тепла, води та газу визначається ззовні та включає вартість електроенергії, тепла, води та газу, виробленої в побуті.

Стаття «Витрати на ремонт необоротних активів» включає:

-Вартість інших матеріалів, використаних для ремонту оборотних основних засобів, включаючи заробітну плату працівників, які працюють на ремонті, запасні частини, ремонтно-будівельні роботи, та вартість паливно-мастильних матеріалів, використаних для їх ремонту.

-Витрати на ремонт плівкових теплиць і парників.

-Оплачувати послуги сторонніх організацій та власних майстерень з обслуговування та ремонту основних засобів, що використовуються для рослинництва.

Розділ «Інші витрати на утримання необоротних активів» включає суми, що використовуються на безпосереднє обслуговування при виробництві продукції рослинництва.

У статті «Загальновиробничі витрати» описано виробничу бригаду, магазини та загальновиробничі витрати. Ці витрати обліковуються на іншому субрахунку в рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» та розподіляються на

цілі планування та бухгалтерського обліку пропорційно загальним витратам, за винятком витрат на насіння та включаються лише до витрат на продукцію.

.. Вироблено командою, магазином або галуззю.

Для пояснення собівартості продукції використовуйте журнальні ордери:

- Журнали-ордери та виписки з рахунку 231 Виробництво рослинництва для пояснення витрат на виробництво рослинництва

-Журнал-Гарантії та виписки з рахунку 661 Розрахунки за заробітною платою для роз'яснення відповідної суми невикраченої заробітної плати та пов'язаної з нею кредиторської заборгованості (пенсійний фонд, фонд соціального страхування на випадок безробіття, фонд страхування від нещасних випадків на виробництві), амортизаційних відрахувань. витрати та майбутні платежі.

-Журнали-Ворранти та фінансові звіти 27 Призначений для відображення врожайності сільськогосподарських культур.

Одним з найважливіших економічних показників ФГ «Ранок» є вартість. Розрахунок ціни за одиницю товару, виконаної роботи та наданих послуг називається собівартістю.

Калькуляція - На завершальному етапі обліку витрат на виробництво та обсягів виробництва (робіт, послуг) витрати групують у процеси та розраховують собівартість продукції (робіт, послуг).

Розрахунок ціни одиниці товарів (робіт, послуг) здійснюється для визначення ефективності агротехніки, технології, організаційно-економічних заходів, які плануються та належним чином впроваджуються для розвитку виробництва. Нормальне значення потужності визначається підприємством. При цьому загальна виробнича собівартість залишається включеною до повної собівартості виробництва продукції лише в тому випадку, якщо фактичний обсяг виробництва перевищує нормальну виробничу потужність. Якщо масове виробництво нижче очікуваного середнього рівня виробництва, виробничі витрати включають лише частину постійних накладних витрат.

Інші витрати, які називаються нерозподіленими витратами, визнаються витратами звітного періоду. Нерозподілені постійні накладні витрати включаються до собівартості реалізованих товарів (робіт, послуг) за охоплений період. Загальна сума фіксованих і нерозподілених накладних витрат не обов'язково перевищує фактичну вартість.

Перелік і склад змінних і постійних накладних витрат встановлюється підприємством самостійно. Наприклад, до таких загальновиробничих витрат належать: Амортизація основних засобів загальновиробничого призначення. Заробітна плата керівників галузі за рахунок заробітної плати, внесків на соціальне страхування, витрат на опалення тощо. Змінні загальновиробничі витрати включають такі витрати: Заробітна плата загальновиробничих робітників, отримана за внески на товари (роботи) та соціальні заходи. Матеріальні витрати; витрати на ремонт основних засобів загальновиробничого призначення, витрати на відрядження загальних виробників, витрати на охорону праці тощо. В агробізнесі загальну собівартість продукції не можна розділити на змінну та постійну. Вони розподіляються між основними галузями та цільовими показниками пропорційно сумі прямих витрат (без урахування вартості основних матеріалів, таких як корми, насіння та сировина). Зрозуміло, що такий підхід полегшує роботу бухгалтерів сільського господарства.

За інструкцією №291 щомісяця слід закривати «накладний» рахунок 91 «Загальновиробничі витрати». Тобто накладні витрати відносять до статей витрат у кінці кожного місяця. У зв'язку з особливостями сільськогосподарського виробництва накладні витрати повинні амортизуватися в кінці року.

Виробнича собівартість продукції культури типу ФГ «Ранок» визначається:

- зерна, насіння соняшнику;
- солома, солома;
- Зелені шматочки для корму;

- Зелені шматочки для силосу, скляних кормів і люті.

Усі наступні витрати на підготовку товару до реалізації та виконання робіт з його реалізації обумовлені витратами на реалізацію. Якщо ці операції здійснюються за винагороду, вони відображаються в доході та вважаються використаними на стороні.

Вартість соломи, гички, стебел кукурудзи, соняшнику та інших побічних продуктів рослинництва в господарстві визначається на підставі кошторисів нормативних витрат на збирання, транспортування, пресування, спідниці та інші роботи, пов'язані із заготівлею побічної продукції. Маса або основний продукт. При редагуванні калькуляції звіту вартість побічної продукції не включається до загальної вартості вирощування конкретної культури.

Відповідно до П(С)БО 16 до собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) входять нерозподілені постійні загальновиробничі витрати та виробничі витрати на продану протягом звітного періоду продукцію (робіт, послуг) надвитрати виробництва.

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» призначений для узагальнення інформації про готову продукцію, товари, виконані роботи та вартість наданих послуг. Дебет рахунку 90 «Собівартість реалізації» відображає собівартість виробництва товарів, робіт, послуг. Амортизувати фактичну вартість продажу (без торгової націнки), кредит-рахунок 79 «Фінансові результати» в останньому порядку дебетової ротації.

З вищесказаного можна зробити висновок, що метою підприємства є зниження собівартості продукції та максимізація прибутку. Операційні витрати різняться, але для багатьох характерна певна економічна однорідність.

Це вартісний показник, який дозволяє глибоко проаналізувати економічне становище підприємства та виявити резерви підвищення ефективності виробництва. Якби всі інші умови були однаковими, компанія б збільшила прибуток на випуск продукції, зменшила витрати, і навпаки. При

зниженні витрат ціна на продукцію стає більш конкурентоспроможною, і як наслідок, позиції компанії на товарному ринку зміцнюються.

2.4. Напрямки покращення обліку витрат та їх вплив на управління діяльністю підприємства

В ході розслідування було доведено, що виробничі витрати, які є основною складовою управлінського обліку, відіграють важливу роль у системі управління витратами. Було показано, що концепція «керованого калькулювання витрат» є ідентифікацією важливої економічної інформації про використання ресурсів, редагування, планування, облік, аналіз і групування протягом часу для контролю. Ці заходи об'єднують процеси бухгалтерського обліку та управління витратами, коли менеджери різних рівнів керують об'єктами витрат, виправляють та виконують оперативні управлінські рішення та покращують фінансові результати окремих відділів і компаній в цілому. Надайте та проаналізуйте потрібну інформацію.

Для покращення розвитку обліку витрат на виробництво продукції рослинництва на досліджуваних підприємствах можна досягти обліку та аналізу собівартості продукції шляхом фільтрації даних з точки зору центральної відповідальності, яка є структурним підрозділом підприємства. Це впізнавано. Урожай, вид продукції та роботи; виробничий цикл (тривалість), а при необхідності технічний процес або виробнича операція. Статті витрат поділяються на змінні, умовні змінні та константи.

У ФГ «Ранок» рекомендується запровадити центр особливої відповідальності. Він є незалежним центром доходів, і його доцільність має бути спрямована на досягнення асортименту, якості та виробництва пропонованого товару (робіт, послуг). І обмеження вартості. Пропонується побудова відповідального обліку з урахуванням організаційно-технічних особливостей жнив та її впливу на процес побудови витрат в обліку.

Щоб отримати достовірну бухгалтерську інформацію та аналіз витрат, вам потрібно покращити облік і розподіл накладних витрат. Зручність використання такої бази розподілу витрат у рослинництві було продемонстровано шляхом розгляду взаємозв'язку між факторами виникнення та цілями обліку витрат, зокрема вартістю насіння та рослинної сировини. Переважає ручна праця – прямі витрати праці; виробничий процес як механічний — витрати непрямого виробництва слід розділити на два етапи.

1) Знос тракторів та іншої сільськогосподарської техніки пропорційно встановленій базі.

2) Вартість ремонту основного засобу пропорційна вартості спожитого палива.

Також пропонуємо вдосконалення обліку для зернових культур, а саме:

- удосконалення методики обліку витрат на оплату праці в галузі рослинництва. Що дасть змогу поліпшити якісний склад трудових ресурсів, зменшивши кількість сезонних працівників; виявити резерви підвищення ефективності використання трудових ресурсів та як наслідок – прибутковості підприємства.

- розробка більш удосконаленої форми первинних документів і реєстрів обліку, що дозволить знизити трудоємкість обробки інформації і покращити її якість. Втілення даного напряму вдосконалення полягає у скороченні кількості реквізитів в первинних документах, а також виключенні з документа тих реквізитів, які в господарстві не заповнюються постійно. Наприклад, на нашу думку потребує удосконалення Акт витрат насіння і посадкового матеріалу. Не зважаючи на те, що в цілому документ задовольняє вимоги обліку, він має певні недоліки, а саме: відсутність контролю за якістю насіння, що призводить в подальшому до зниження урожайності зернових культур та підвищення їх собівартості. Тому, на наш погляд, акт має містити реквізит "Схожість". Також, ми пропонуємо

виключити із форми документа як основну колонку „Класність”, а вписувати її окремою стрічкою за необхідності.

Удосконалення обліку виходу продукції зернових культур. Ключовим моментом даного пункту є облік зерна по заліковій масі, так як облік виходу зерна, виходячи з його бункерної маси – не правомірний. Також варто зазначити, що пріоритетним являється перехід підприємств на облік оприбуткування продукції зернових культур за допомогою талонів, що поєднують в собі три попередні пункти вдосконалення обліку витрат вирощування.

Також пропонується запровадити групування витрат, понесених відповідно до продукції рослинництва (додаток П). При цьому кожен агропідприємство може самостійно вирішувати собівартість продукції, яка повинна входити до собівартості продукції в розрізі технологічних процесів. І цей розподіл розраховує собівартість повного виробництва продукту (робіт, послуг).

Основою розподілу витрат, як правило, є обрана заробітна плата працівника, яка використовується для виготовлення певного продукту. Проте необхідно враховувати технічні характеристики виробничого процесу в сільському господарстві. Критерієм розподілу вартості пропонуємо обрати посівну площу гектарів, що обробляються. Ви також обираєте тривалість збору врожаю та основну переробку (збирання) продукту, тобто виробництво конкретного продукту в центнерах.

На його думку, витрати основних галузей виробництва слід розділити на три групи: постійні, постійні та змінні умови. А всі витрати в сільському господарстві обумовлені виробництвом і повинні входити до собівартості продукції. Вартість аналізу повинна враховуватися у виді виробництва та рослинництві, оскільки витрати на виробництво продукції рослинництва несе окреме виробництво для вирощування великої кількості сільськогосподарських культур.

Тому ми пропонуємо збільшити розрахунок уточнення коефіцієнта

розподілу накладних витрат на основі прямих витрат поточного року за мінусом вартості насіння та рослинної сировини.

$$K = \frac{\sum B_3}{\sum B_n}; \quad B_{3n} = K \cdot B_n, \quad (2.1)$$

де K – коефіцієнт розподілу загальновиробничих витрат;

$\sum B_3$ – сума загальновиробничих витрат;

$\sum B_n$ – сума витрат поточного року без вартості насіння та витрат минулих періодів;

B_{3n} – загальновиробничі витрати, віднесені на відповідну культуру;

B_n – прямі витрати поточного року (без вартості насіння та витрат минулих періодів) віднесені на відповідну культуру.

За результатами опитування загальновиробничі витрати, як правило, пов'язані з основним виробничим процесом, тому розподіляються на окремі продукти, логічно та повна та достовірна інформація для визначення собівартості готової культури. Приймати відповідні продукти (роботи, послуги) та управлінські рішення.

Дослідження показують, що варіанти обліку в рослинництві не обов'язково пов'язані з перетворенням біологічних активів, прийнятою технологією виробництва. Реєстр аналітичного обліку не відображає повну та передчасну торгівлю і не дозволяє витратам ефективно контролювати формування собівартості та виробництво продукції рослинництва за цією вартістю. Хм. Інформація, отримана в кінці календарного року, непридатна для використання в процесі управління.

Сьогодні можна зробити висновок, що ФГ «Ранок» стоїть перед проблемою покращення умов виробництва зерна. За цих умов облік економічних витрат сільського господарства (і калькуляція собівартості продукції з пшениці) є формуванням відпускнуої ціни пшениці, прибутку виробництва, значних прибутків сільськогосподарського підприємства в цілому. Важливо визначити. Індивідуальна праця.

Висновки до другого розділу

1. Майно ФГ «Ранок» збільшилося до 18397,9 тис. грн., що було викликане закупівлею оборотних активів, а саме виробничих запасів на суму 1793,0 тис. грн. Також спостерігається збільшення поточної дебіторської заборгованості зі 6132,0 тис. грн. до 8712,0 тис. грн., у порівнянні з попереднім звітним періодом. Що стосується аналізу капіталу, зміни у капіталі відбулися не стільки за рахунок збільшення власного капіталу (всього на 324 тис. грн.) скільки через виникнення поточних зобов'язань.

2. Фінансовий стан підприємства має як негативні так і позитивні моменти, тому підприємство повинно контролювати рівень своїх зобов'язань, та намагатися підвищити частку оборотних фондів. Узагальнивши отримані розраховані показники, що характеризують фінансовий стан підприємства, бачимо, що ФГ «Ранок» протягом усього досліджуваного періоду має рейтинг А свого фінансового стану, зменшення відбувається тільки в 2017 році, який має рейтинг Б.

3. На сьогоднішній день форма ведення бухгалтерського обліку ФГ «Ранок» – автоматизована, з використанням комп'ютерної системи 1С: «Бухгалтерія 7.7». Що стосується чисельності облікового апарату підприємства то він складається з 3 осіб: головного бухгалтера помічника головного бухгалтера та касира. Характеристиками методу обліку витрат є не опис кількості, а дослідження зміни суми собівартості за певними обставинами. Метод витрат розширює метод обліку виробництва шляхом включення компонентних методів, які перевищують можливості управління, створюючи потенціал для відповідних результатів зараз і в майбутньому. При виборі вартісного методу виробництва продукції рослинництва необхідно враховувати організаційно-технічні аспекти фактичної діяльності суб'єктів господарювання.

4. До прикладу ФГ «Ранок» проводить оцінку поточного обліку собівартості продукції рослинництва. Виявляється, що існуючий спосіб побудови витрат на виробництво рослинництва потребує вдосконалення за рахунок збільшення попиту на бухгалтерську інформацію та функції управління. Також покращився серійний облік.

- Кращий облік витрат на оплату праці в галузі рослинництва.

- Розробка більш досконалих форм первинних документів та облікових записів, що зменшують складність обробки інформації та покращують якість.

5. Для посилення розвитку управлінського обліку витрат на виробництво рослинництва на досліджуваних підприємствах визнано, що вдосконалення обліку та аналізу витрат виробництва можна досягти шляхом фільтрації даних з наступних точок зору. Структурний підрозділ компанії; заводи, види продукції та робіт; виробничий цикл (тривалість), а при необхідності технічний процес або виробнича операція. Статті витрат поділяються на змінні, умовні змінні та константи.

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ВИТРАТ ТА ЇХ ОПТИМІЗАЦІЯ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

3.1. Формування витрат виробництва на основі критеріїв ефективності

Економічна ефективність сільськогосподарського виробництва характеризується відношенням собівартості продуктивності до ресурсів.

Характер реакції прибутку на зміни в діяльності агробізнесу залежить від структури витрат, включаючи постійні та змінні коефіцієнти витрат [2]. Тому в процесі управління витратами важливо поділяти витрати на постійні та змінні за кількістю видів діяльності.

Дослідженню цього питання в науковій літературі приділено велику увагу. Аналіз досліджених джерел одностайно стверджує, що всі вчені повинні запитати, чи залежать досліджувані витрати від змін у виробництві, якщо витрати поділяються на постійні та змінні. Покажіть, що ви наполягаєте. Однак при прийнятті рішення про те, як його розподілити, не було одностайної згоди.

Тому деякі вчені в процесі дослідження постійні витрати включають загальновиробничі, адміністративні та маркетингові витрати, а також змінні витрати, виражені у формі виробництва [64].

Іншим науковцям рекомендується відзначити, що час відіграє важливу роль у визначенні різниці між постійними та змінними витратами. Це пояснюється тим, що майже всі витрати коливаються протягом тривалого періоду часу (кілька років), що призводить до скорочення часу через коливання виробництва. Витрати бувають як змінними, так і постійними. Іншими словами, для цілей контролю витрат рекомендується аналізувати в областях, які називаються «суміжними областями». Тому варто звернути увагу на поділ вартості на змінну, умовну та постійну (напівпостійну) [28].

Крім того, деякі вчені вибирають фіксовані інтервальні витрати, які залишаються незмінними в одній частині вартості виробництва, а при досягненні межі цього сегмента розмір збільшується в геометричній прогресії, а наступна частина залишається незмінною. . .

Насправді це трудомістка і складна процедура, яка вимагає комплексної системи управлінського обліку, що дозволяє розподіляти витрати відповідно до обсягу виробництва, що викликає проблему. Деякі статті витрат містять постійну та змінну частини, тому потрібно враховувати суб'єктивні фактори, щоб розділити вартість на постійну та змінну частини. Розділяти витрати за типом продукту марно, оскільки в аналізі слід використовувати лише постійну та змінну кількість витрат.

Вчені [55] запропонували наступний метод розподілу витрат на постійні та змінні.

- алгебраїчний;
- графічний;
- Статистика (найменші квадрати, регресійний аналіз, аналіз лінійних залежностей);
- Вибірковий.

Алгебраїчний метод використовується, коли є інформація про дві вихідні точки та відповідні їм витрати (найвища і найнижча точки).

У графічній схемі використовується графік із двома точками, що відповідають загальним мінімальним і максимальним витратам виробництва.

Вибірковий методи засновані на корисному аналізі кожної статті та факторів вартості.

На мою думку, статистичний метод показує найважливішу вартість. Метод найменших квадратів заснований на знаходженні параметрів лінійного тренду для обчислення рівняння прямої, яка описує фактичні дані. Розрахунок сукупних витрат на постійну та змінну компоненту відповідає розрахунку параметрів в лінійному рівнянні:

$$Y = a + bx, \quad (3.1)$$

де a - сума постійних витрат;

b - норматив змінних витрат на одиницю продукції;

x - обсяг виробництва;

Y - сума сукупних витрат виробництва.

Поділ витрат регресійного аналізу стає фіксованим і змінним на основі побудови лінії тренду для загальних витрат за певний період шляхом введення фактичних даних у хронологічному порядку.

Регресійний аналіз – це графічний варіант дослідження з використанням методу найменших квадратів. Використання конкретної лінії тренду визначається типом джерела даних. Найнадійніша лінія тренда з коефіцієнтом детермінації 1.

Аналіз лінійної залежності між виручкою від реалізації та повною собівартістю продукції заснований на розв'язанні системи лінійних рівнянь, які описують зв'язок між виручкою та витратами за ряд періодів. Обсяг виробництва при цьому представлений відношенням виручки від реалізації до ціни одиниці продукції. Розв'язання цієї задачі у сільськогосподарських підприємствах з багатопродуктовим виробництвом вимагає $n+1$ періодів спостереження, де n - кількість видів продукції [53].

Вчені відзначають, що оцінка лінійної тенденції від розподілу витрат на постійні та змінні виводиться з природи функції витрат цих форм: $Y = mx + b$, де змінна складова витрат визначена в коефіцієнті m .

Вирівнювання ліній – не єдиний спосіб пояснити витрати. Слід також відзначити відображення логарифмічних і поліноміальних оцінок. Загальні витрати фірми характеризуються швидким зростанням на початку життєвого циклу та подальшою стабілізацією, і ця поведінка витрат додатково відображається за допомогою логарифмічного підходу. Однак загальна сума витрат може істотно коливатися під впливом багатьох факторів, у тому числі сезонності сільського господарства, що робить доцільним розгляд поліноміальних оцінок.

Нікітін В.А. зробив висновок, що «...більший діапазон (порівняльні об'єктивні міри) використовують найменші квадрати і регресійний аналіз більш доцільний» при виборі оптимального розподілу витрат виробництва».

Отже, важливим моментом у цьому дослідженні є вибір критеріїв, що представляють агробізнес виробництва, що характеризується виробництвом кількох видів продукції. У роботі застосування критеріїв сумісності для оцінки ефективності формування витрат у процесі прийняття бізнес-рішень більш реалістично відображає реальну ситуацію в господарській діяльності компанії.

На нашу думку, база часових рядів для поділу витрат на постійні частини та змінні не є найбільш раціональною та об'єктивною, оскільки релевантність обраного періоду спостереження може не відповідати дійсності. Тому для розподілу витрат ми пропонуємо використовувати набір даних статистики агробізнесу. У цьому випадку видається достатнім відображення масштабів виробництва із загальною вартістю продукції при тій самій ціні.

Відповідні параметри на лінії тренду показують значення змінних витрат на одну гривню для загального виробництва. Рекомендується назвати це значення «коефіцієнт питомих змінних витрат». Це визначається наступним виразом:

$$Y = a + bx, \quad (3.2)$$

де b - запропонований автором коефіцієнт питомих змінних витрат.

Відповідно, використовуючи рівняння логарифмічного тренду, зазначений показник простежується наступним чином:

$$Y = a + bLn(x), \quad (3.3)$$

- в рівнянні поліноміального тренду:

$$Y = a + bx + \tilde{n}\tilde{\sigma}^2, \quad (3.4)$$

Тому величина змінних витрат розраховується за обсягом виробництва з використанням запропонованого коефіцієнта питомих змінних витрат.

Пропонуємо розрахувати коефіцієнт для конкретної змінної собівартості за статистикою низки агропідприємств Дніпропетровської області. Отримані параметри тренду наведені на рисунку 3.1.

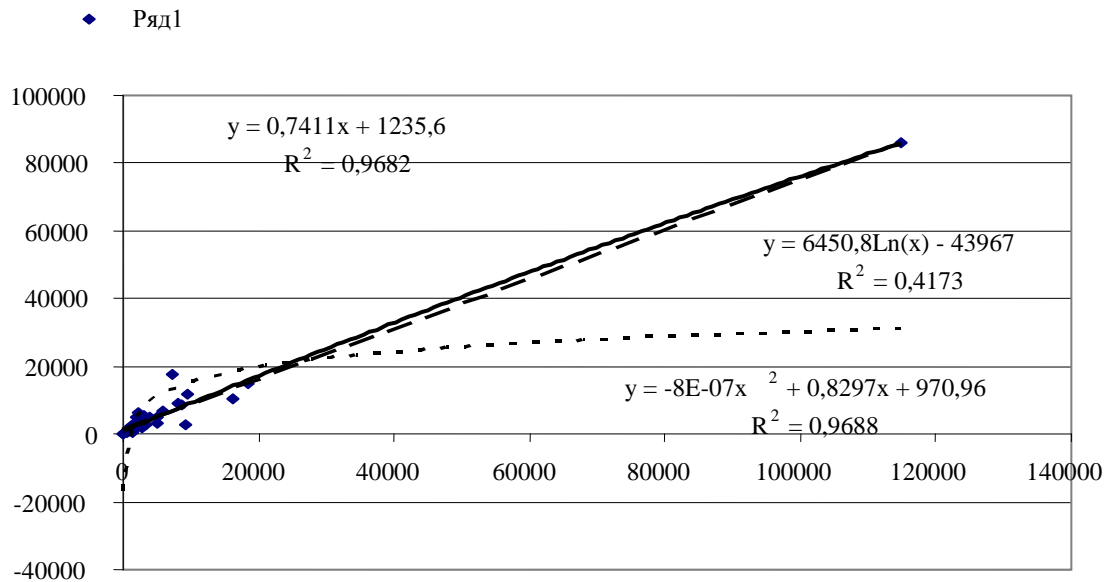

Рис. 3.1. Кореляційна залежність виробничих витрат від обсягу виробництва в сільському господарстві

З рис. 3.1 видно, що апроксимація за лінійним та поліноміальним трендом найбільш повно відображає вихідні дані, оскільки значення коефіцієнтів детермінації близькі до 1. Але значення коефіцієнту детермінації при застосуванні поліноміальної апроксимації більше, ніж значення відповідного показника при застосування лінійного тренду.

Через зазначені вище фактори та важливі фактори формування витрат у сільському господарстві коефіцієнт детермінації залежить від сезону витрат, стаючи поліноміальною оцінкою для розподілу витрат агробізнесу на змінні та постійні компоненти. Я більш надійний. Урожайність становила 0,9383 у 2018 році та 0,9836 у 2017 році, що близько до 1.

Таким чином, розрахований рівень питомих змінних витрат на 1 грн. валової продукції в співставних цінах в галузі рослинництва за 2019 рік складає 1,38 грн., а в 2020 році – відповідно 0,56 грн. Загалом в

сільськогосподарських підприємствах Дніпропетровської області зазначений показник складає 0,83 грн., про що свідчить наведений графік (рис. 3.1).

На нашу думку, такий метод поділу витрат на постійні та змінні для визначення економічної ефективності агробізнесу підпорядковується вимогам порівняльних критеріїв.

Загальні змінні витрати розраховуються виходячи з обсягу виробництва, а постійні – це різниця між загальними витратами та змінними витратами (табл. 3.1).

Тому для агробізнесу Дніпропетровської області змінні витрати на одиницю продукції рослинництва у 2019 році перевищують відповідний рівень виробництва рослинництва у 2020 році. Тому контроль витрат є особливо важливим у контексті галузі.

Таблиця 3.1

Розподіл виробничих витрат в сільськогосподарських підприємствах Дніпропетровської області з використанням величини питомих змінних витрат

Показник	Рослинництво 2019 р.	Рослинництво 2020 р.	В цілому по сільськогоспо- дарських підприємствах
Питомі змінні витрати, грн.	1,38	0,56	0,83
Валова продукція, млн. грн.	894,8	1462,9	2357,6
Змінні витрати – всього, млн. грн.	1234,2	818,3	1956,1
Витрати - всього, млн. грн.	1357,6	1076,4	2433,9
Постійні витрати, млн. грн.	123,4	258,0	477,8

Біологічний процес визначає той факт, що в цілому виробники характеризуються урожаєм і реалізацією продукції, яка може бути надана на ринок в кінці року. Річні потоки доходів у сільському господарстві також нерівномірні. Оцінити економічну діяльність та ефективність виробництва можна лише наприкінці року.

Ефективна система управління витратами безперервно аналізує формування витрат на підприємстві для прийняття оптимальних управлінських рішень, що робить його доцільним для розгляду сільського господарства, яке є сезонним показником витрат виробництва. Методика розрахунку зазначеного показника наведена автором в першому розділі дослідження.

За матеріалами ФГ «Ранок» Новомосковського району Дніпропетровської області було розраховано значення середньомісячних показників сезонності виробництва в галузі рослинництва (рис. 3.2).

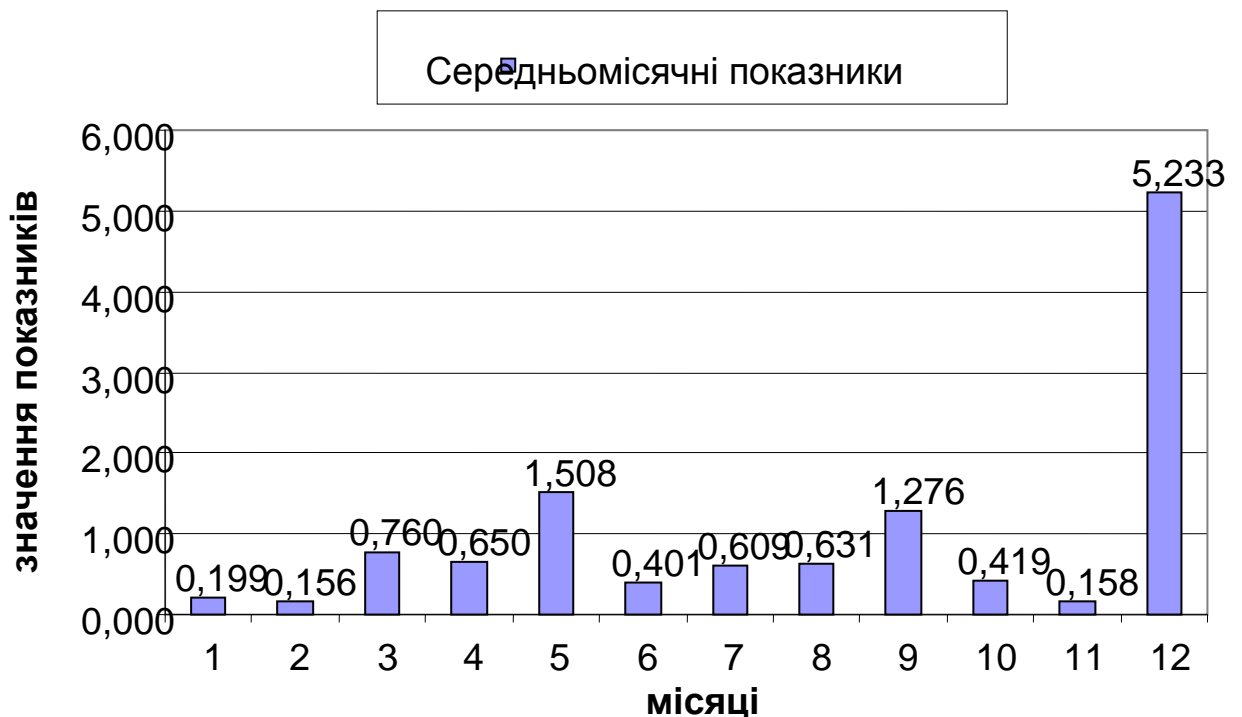

Рис. 3.2. Середньомісячні коефіцієнти сезонності формування витрат в рослинництві в ФГ «Ранок»

Рослинництво характеризується формуванням витрат на поширення у травні, збору врожаю у вересні та основних витрат на вирощування. Це призводить до відповідного збільшення коефіцієнта сезонності формування витрат за даний період року (значення більше 1).

Облікова політика досліджуваного підприємства як чинник формування витрат обумовлює високе значення досліджуваного показника в грудні (на підприємстві в кінці року здійснюється закриття бухгалтерського рахунку «Загальновиробничі витрати», тобто витрати загальновиробничого призначення, здійснені на протязі року, відображаються тільки в грудні. Але зазначений вище чинник формування витрат на підприємстві також зумовлює високе значення досліджуваного показника в грудні. Оперативного управління витратами, наведені в таблиці (Додаток С).

Отже, найбільш інтенсивне використання грошових коштів в сільськогосподарських підприємствах в галузі рослинництва спостерігається в березні – травні, тобто в той час, коли необхідні кошти на передпосівний обробіток ґрунту, сівбу, придбання добрив, насіння, гербіцидів і т.п.

Наступний інтенсивний період – липень-вересень, тобто під час збору врожаю, обробіток ґрунту, обробіток продукції (сушка, сортування і т.п.). Таким чином, з врахуванням розрахованих нами показників можна оптимізувати грошові потоки підприємства, визначати строки і суми можливих короткострокових кредитів для покриття поточних витрат.

На наш погляд, застосування зазначених показників ефективності відіграє важливу роль в процесі оперативного управління витратами, що в свою чергу позитивно впливає на формування грошових потоків на підприємстві на протязі року. Оскільки методика розрахунку зазначених показників передбачає оцінку валової продукції, яка в сільськогосподарських підприємствах здійснюється тільки в кінці року, неможливо розрахувати ефективність формування витрат на протязі року. Вважаємо, що застосування коефіцієнту сезонності витрат в сільському господарстві позитивно вплине на прийняття рішень в процесі оперативного управління витратами. До того

ж сезонність сільськогосподарського виробництва обумовлює необхідність використання в процесі діяльності кредитних ресурсів. Оцінка ефективності витрат із застосуванням показника сезонності в окремих періодах зумовлює більшу впевненість кредитних установ в платоспроможності сільськогосподарських підприємств. Зазначений підхід також, на нашу думку, підвищить інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств в необхідний проміжок часу, що в сучасних умовах господарювання є дуже важливим.

Запропоновані автором показники ефективності за критерієм доходності розраховані за матеріалами ФГ «Ранок». Аналізуючи ці показники економічної ефективності, ми знаходимо: Використання факторів товарності в рослинництві враховує потреби галузі при використанні великих обсягів вітчизняної продукції. Іншими словами, якщо не використовувати цей фактор, він буде значно занижений.

Галузь рослинництва являє собою важливу підсистему сільського господарства, оскільки виробляє безпосередньо товарну продукцію та слугує базою для розвитку тваринництва. Від ефективності виробництва продукції рослинництва залежить наповнення ринку продукцією, забезпечення кормової бази для виробництва продукції тваринництва, тому вагомого значення набуває досягнення балансу між тваринницькою та рослинницькою галузями.

Таким чином, ефективність витрат на сільськогосподарських підприємствах формується в залежності від обраних критеріїв. Зазначені показники мають важливе значення у виборі інструментарію в процесі поточного управління витратами, але не дають повної інформації для формування стратегії управління витратами на перспективу. Тому набуває вагомості дослідження одного із таких інструментів - показника операційного лівериджу.

3.2. Оптимізація структури витрат в сільському господарстві та управління ними на підприємстві

Без споживання матеріальних ресурсів неможливо будь-яке виробництво продукції. Можна прискорювати їх оборотність, знижувати матеріаломісткість виробництва продукції, скорочувати втрати, але без споживання ресурсів взагалі виробництво неможливе [30].

Ресурси в сільськогосподарському виробництві майже завжди обмежені, але їх нестача не означає, що потрібно відмовитись від виробництва необхідної суспільству продукції. Тобто доцільно застосовувати вибірковий підхід до витрат ресурсів: більш дорогі та значимі можна використовувати в межах розумної потреби, але при цьому не знижуючи якість продукції, деякі матеріальні ресурси у багатьох випадках можна замінити або відтворити. Винятком виступає лише земля, оскільки це природний ресурс і вона не може бути нічим замінена, але при розумному її використанні вказаний ресурс може навіть підвищувати свої якості.

Однією з причин нестабільності виробництва сільськогосподарської продукції є недотримання технологічної дисципліни, що зумовлює в своє чергу зниження урожайності культур. [63]. В багатьох підприємствах взагалі забули про сівозміни, про необхідність та своєчасність виконання всіх технологічних операцій, що призводить до прямих втрат продукції, погіршення її якості, підвищення витрат часу та інше.

Зрозуміло, що підприємства в сучасних економічних умовах страждають від серйозного дефіциту оборотних коштів, що не дозволяє їм виконувати сільськогосподарські роботи в повному обсязі та вчасно, що призводить до порушень технології виробництва [66]. Все це впливає на продуктивність аграріїв.

Інтенсивні технології в сільському господарстві потребують додаткових поточних вкладень, а часто і капіталовкладень. Для їх окупності необхідне суттєве підвищення урожайності культур. Для досягнення цієї

мети необхідно здійснити комплекс аграрних заходів, пов'язаних в галузі рослинництва з підвищенням родючості ґрунтів і поліпшенням сортових якостей культур. В умовах соціально-економічної кризи зростає актуальність проблем, пов'язаних зі зниженням витрат на свою продукцію та виробничі процеси. Відсутність оптимальної структури собівартості продукції та порушення нормативів, що встановлюють рівень раціональності формування в сільському господарстві, призводять до збільшення витрат, а отже, викликають проблеми не лише у виробників, а й у споживачів.

Оскільки платоспроможність вітчизняного споживача низька, виробникам доводиться шукати можливості для зниження витрат виробництва. Це вимагає оцінки раціональності кожного компонента з точки зору ефективності виробництва та модифікації структури витрат. Процес мінімізації витрат виробництва не слід розглядати окремо від проблеми максимізації прибутку. Іншими словами, в процесі управління бізнесом необхідно інтегрувати два аспекти виробничого процесу.

Є два способи збільшити прибуток компанії. Перший спосіб – це підвищення ціни на товар, але політика обумовлена багатьма факторами, які не залежать від діяльності компанії. Більш перспективним є другий напрямок – зниження поточних витрат. Контроль витрат для зниження та оптимізації є одним із головних завдань управління підприємством та використання мобілізаційних та внутрішніх резервів [9].

Отже, підприємство самостійно впливає на процес формування витрат, фінансові результати та конкурентоспроможність. Тому важливі такі аспекти управління (спрямування) витрат, як визначення раціональної структури витрат на виробництво, пошук шляхів зниження собівартості продукції, розробка заходів щодо їх реалізації.

Контроль витрат для підвищення ефективності формування вимагає використання економічних моделей і математики економічних процесів, які можуть забезпечити кількісні та якісні оцінки поведінки витрат, на додаток до вже описаних обчислювальних методів [26]. Математична модель

економіки є ефективним способом пошуку шляхів підвищення економічної ефективності підприємства шляхом оптимізації управлінських процесів.

В процесі управління витратами слід ув'язувати питання, пов'язані з використанням різних факторів виробництва, застосуванням різних технологій при виробництві, тому виникає необхідність визначення різних варіантів процесів виробництва з розрахунками результатів та виробничих витрат, зокрема їх структури, по кожному з них.

Найкраще рішення з використанням економіко-математичних методів моделювання включає всі ситуації вирішення проблем для підвищення ефективності витрат виробництва в сільському господарстві. А саме забезпечення максимального використання природних ресурсів, матеріалів, трудових і фінансових ресурсів, безпечних нормальних умов праці, технічних правил експлуатації та акваторії за рахунок забруднення повітряними басейнами, ґрунтом та промисловими відходами [32].

Застосування економіко-математичних методів дає змогу досягти оптимального плану підвищення економічної ефективності виробництва в сільському господарстві за рахунок використання найбільш ефективних трудових, матеріальних і фінансових ресурсів, а також потенціалу сільськогосподарських підприємств.

Задача математичного планування – це задача оптимізації, яка вимагає вибору найкращого рішення відповідно до певних стандартів і обмежень якості. Отже, вирішення проблеми досягається як пошук оптимальної програми дій. Для вирішення проблеми управління витратами доцільно здійснити їх формалізацію в термінах моделей математичного програмування.

Наведений вище розрахунок показує, що ефективність компанії залежить від співвідношення змінних і постійних витрат до загальних витрат.

Математична модель економіки вводить такі позначення:

x_1 - шукане значення змінних витрат;

x_2 - шукане значення постійних витрат.

З економічного сенсу введені змінні мають приймати невід'ємні значення.

В якості допоміжних змінних введені наступні:

x_3 – прибуток;

x_4 - маржинальний дохід;

$k_{пзв}$ - коефіцієнт питомих змінних витрат;

k_{δ} - коефіцієнт товарності витрат;

$ВП$ – вартість валової продукції в співставних цінах;

B – загальна сума витрат;

BP – сума виручки від реалізації.

За порівнянними цінами, враховуючи запропонований порядок розподілу витрат АПК на змінні та постійні, за окремими групами компаній розраховується показник «питомі змінні витрати».

$$\frac{1}{k_{пзв}} * x_1 \geq ВП \quad (3.6)$$

Обмеження щодо загальної суми витрат набуває вигляду:

$$\sum_{i=1}^2 x_i \leq B \quad (3.7)$$

Обмеження по сумі виручки має наступний вигляд:

$$\sum_{i=1}^3 x_i \geq BP \quad (3.8)$$

Обмеження по сумі маржинального доходу:

$$\sum_{i=2}^3 x_i - x_j = 0 \quad (j=4) \quad (3.9)$$

Обмеження по недопущенню в знаменнику цільової функції значення «0»:

$$x_3 \geq 1 \quad (3.10)$$

Ми вважаємо, що для оцінки економічної ефективності агробізнесу з урахуванням критеріїв рентабельності доцільно використовувати при розрахунку коефіцієнтів рентабельності, розглянуті в першому розділі. Користь більш реальна. Індекс граничного доходу показує різницю між виручкою від реалізації деяких видів продукції та змінними витратами на виробництво всієї продукції (як збуту, так і попиту), щоб розрахувати наступні показники:

$$\dot{A} = \frac{\hat{A}D}{k_{\delta}} - \zeta \hat{A} \quad (3.11)$$

де \dot{A} - маржинальний доход,

$\zeta \hat{A}$ - змінні витрати,

k_{δ} - коефіцієнт товарності витрат.

Згідно порядку розрахунку маржинального доходу маємо наступну умову:

$$k_{\delta} * \tilde{\delta}_1 + k_{\delta} * \tilde{\delta}_4 \geq \hat{A}D \quad (3.12)$$

Наведені вище граничні умови, на нашу думку, відображають основне поняття моделі цільової собівартості, оскільки в межах є ознаки рівності. Іншими словами, оптимальна структура витрат полягає в тому, що виручка майже постійна в сучасних умовах ведення бізнесу (тобто ціна не може бути нижчою за реальну ринкову) та обмеження постійних ресурсів компанії (витрати не можуть бути вищими за реальні витрати).

Критерії оптимізації, що забезпечують оперативний вплив на умови господарювання фермера, підлягають максимізації і мають такі форми:

$$Z = \frac{x_4}{x_4 - x_2} \rightarrow \max \quad (3.13)$$

Таким чином, метою розв'язання моделі є отримання таких невід'ємних значень змінних x_1 та $\tilde{\delta}_2$, які б задовольнили зазначені вище обмеження-нерівності (3.1.-3.6.) та надали б цільовій функції максимальне

значення. З економічної точки зору отримане значення вказує на оптимальне співвідношення в структурі витрат і дає максимальний ефект операційного впливу.

Розрахункові дані були розроблені за допомогою MS Excel для визначення оптимального співвідношення змінних витрат і фіксованих на загальну суму. В якості попередніх даних використано матеріал ФГ ФГ «Ранок».

1. Вартість валової продукції – 4025,85 тис. грн.
2. Витрати на виробництво продукції – 5998 тис. грн.
3. Виручка від реалізації – 4558 тис. грн.
4. Коефіцієнт товарності – 0,414.

5. Коефіцієнт питомих змінних витрат для даного підприємства за даними економетричної моделі – 0,569.

Практична цінність розробленої економіко-математичної моделі полягає в оптимізації співвідношення змінних і постійних витрат для збільшення виручки та прибутку від реалізації в дослідницьких фірмах (додаток Т).

Результати розв'язання економіко-математичної моделі такі (табл. 3.2).

Таблиця 3.2.

Оптимізація структури витрат за результатами економіко-математичного моделювання в ФГ «Ранок»

Показник	Значення показників, тис. грн.		Відхилення, +/-, тис. грн.
	Фактичне	Розрахункове	
Змінні витрати, тис грн.	2601	3540	939
Постійні витрати, тис грн..	3396	2458	-938
Виручка від реалізації	4558	5999	1441
Маржинальний дохід	1956	2459	503
Ліверидж	-1,36	1,71	3,07

Отже, за оптимального співвідношення змінних і постійних витрат до загальних витрат рівень операційного левериджу становить 1,71. Отже, якщо виробництво збільшується на 1%, прибуток збільшується на 1,71%. На малюнку показано порівняння між фактичною структурою витрат і запропонованою структурою витрат. 3.3.

Перерозподіл витрат у напрямку збільшення змінних запасів досяг 16 процентних пунктів, а продажі зросли на 31,6%.

Щоб досягти цього ефекту, компаніям рекомендується робити змінні пропозиції щодо переміщення та фіксовані витрати для кожного типу продукції.

При виробництві пшениці в ФГ «Ранок» спостерігається наступне: питома вага оплати праці складає 14%, добрив – 23,33%, інших витрат – 26,26%. Порівнюючи зазначені показники з розрахованими за результатами групування, можна зазначити, що в досліджуваному підприємстві доцільно збільшувати вартість використаного насіння шляхом підвищення його якості, при цьому зменшити вартість добрив для збільшення урожайності.

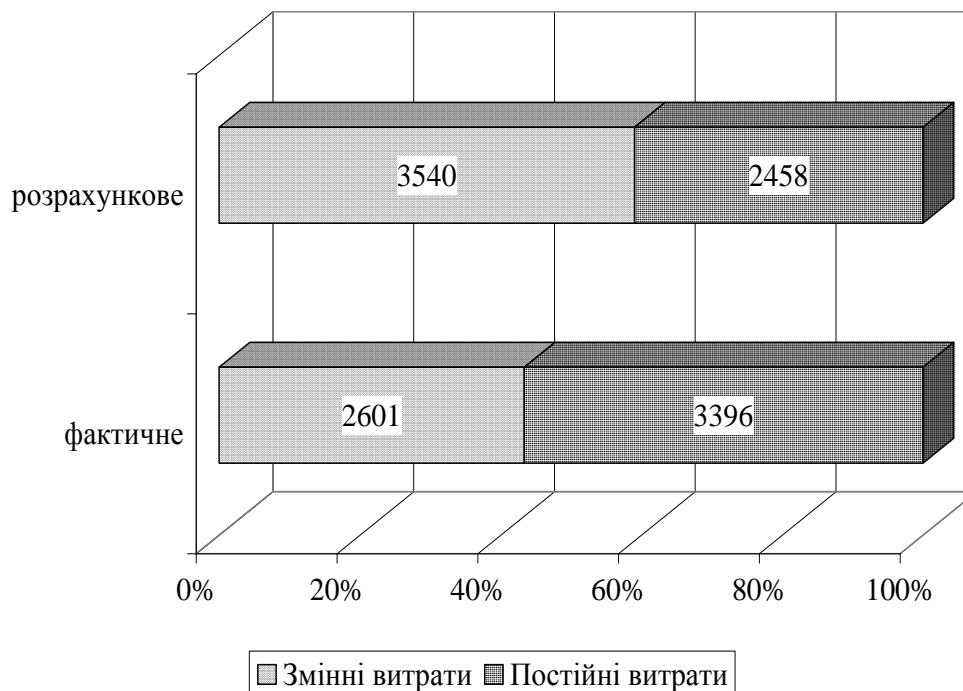

Рис. 3.3. Порівняння фактичної структури витрат з розрахованою за допомогою економіко-математичного моделювання

Для цього проаналізуємо фактичну структуру витрат і порівняємо з оптимальною на прикладі виробництва пшениці в досліджуваному підприємстві (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Структура витрат на виробництво зерна пшениці в сільськогосподарських підприємствах Дніпропетровської області, 2020 рік

Статті витрат	При максимальному рівні рентабельності за результатами групування	Структура в господарствах з максимальним рівнем рентабельності	Фактична структура досліджуваного підприємства
Оплата праці	9,2	9,6	14,21
Насіння	23,1	17,7	8,85
Добрива	15,0	17,6	23,33
Нафтопродукти	8,8	10,7	6,77
Амортизація	2,4	2,7	5,75
Інші витрати	23,9	21,8	26,26

Постійні витрати для компаній, що розглядаються, включають амортизацію, інші витрати та деякі витрати на оплату праці. Таблиця пропонує перевести заробітну плату до робочого механізму відрахування. Це підвищує зацікавленість працівників у продуктивності, зменшує постійні витрати та досягає бажаних результатів, відповідно до цілей економіко-математичного моделювання. Попередній аналіз показує, що важливою частиною статті «Інші витрати» є орендна плата за частину землі, розмір якої не дуже залежить від якості землі. Тому доцільно перевірити умови договору оренди та запровадити різні договори оренди. Це дозволяє зменшити питому вагу орендної плати в структурі собівартості продукції.

Отже, можна використовувати вплив операцій у процесі управління витратами для розрахунку оптимального співвідношення змінної та постійної частин. Відсоток цього елемента вартості розраховується авторами за допомогою методів економіко-математичного моделювання споживання в процесі господарської діяльності підприємства, передбачених системою

«цільова вартість». Коротше кажучи, ця інформація може бути використана компаніями для роботи за вартістю, доступною зі структури витрат, оптимізації виробництва та збільшення доходу від продажу. Маючи на увазі інструменти управління витратами, ви можете вибрати найкращий напрямок для своєї виробничої стратегії в сільському господарстві. Ми вважаємо це перспективним напрямком удосконалення економічного механізму формування собівартості АПК.

Керівники майже всіх сільськогосподарських підприємств весь час стоїть перед необхідністю прийняття оптимальних рішень, які торкаються питань вибору найбільш ефективної та менш затратної технології виробництва сільськогосподарської продукції, ціни реалізації, асортименту та обсягу продукції, що виробляється, кредитної та інвестиційної політики та багато іншого. В пошуках економічно обґрунтованих рішень розраховують та аналізують різні альтернативні варіанти поведінки підприємства, щодо внутрішнього та зовнішнього середовища [17].

Недостатньо, щоб окремі рішення були економічно ефективними самі по собі. Потрібно намагатися, щоб вся діяльність підприємства була прибутковою і забезпечувала грошові надходження в обсягах, які задовольняють всіх осіб зацікавлених в економічних результатах виробництва (власників підприємства, керівництво, володарів земельних та майнових паїв, робітників). Але прибутком можливо управляти на чотирьох рівнях:

На першому рівні основною величиною, що регулюється, є прибуток, якому приділяють багато уваги. Кінцевою ціллю обліку та складання звітності є наскільки успішно був закінченим звітний рік. Така система діяла на протязі останнього століття.

В останні роки багато підприємців прийшли до висновку, що кінцевими результатами краще управляти, чим сподіватися на ласкаве ставлення ринку до їх підприємств. Це можливо зробити на основі впливу на фактори, що формують прибуток. Найбільш вагомими факторами є ціна (на неї

сільськогосподарські підприємства ще впливають дуже повільно) та витрати (їх рівень та обсяг майже повністю залежить від діяльності підприємства).

Аналіз діяльності підприємств показав, що первинним показником управління підприємством повинен бути потенціал підприємства.

Потенціал – життєздатність підприємства та можливість подальшого отримання прибутку. Якщо сьогодні не сформований потенціал, то завтра не буде прибутку. Якщо сьогодні потенціал збільшується, то завтра будуть покращуватися результати господарської діяльності.

Необхідно створити важелі управління потенціалом, а це можливо на основі створення на сільськогосподарських підприємствах системи контролінгу як цілісної концепції економічного управління підприємством, що орієнтує керівництво на виявлення всіх можливостей та ризиків, які зв'язані з отриманням прибутку. Контролінг включає до себе контроль за витратами, а також забезпечує досягнення цілі, що стоїть перед підприємством (це, як правило, отримання максимального прибутку, хоча в окремі періоди можуть бути обрані і інші орієнтири, наприклад, завоювання ринку, усунування конкурента).

Та для багатьох сільськогосподарських підприємств саме управління витратами є зараз найбільш загальною задачею. Середньостатистичне аграрне підприємство стоїть перед проблемою – де взяти кошти на насіння, паливно-мастильні матеріали, корми і т.д., без них не почнеш виробництво і не отримаєш прибуток. З іншого боку, аналіз собівартості продукції показує, що мало уваги приділяється зменшенню витрат на виробництво, що дасть змогу отримати більший прибуток, а значить і отримати додаткові обігові кошти.

Функції управління витратами діють через такі елементи як прогнозування і планування, організацію та регулювання, активізацію та стимулювання виконання накреслених планів, облік і аналіз. Функції управління витратами є первинними по відношенню до виробництва, тобто для досягнення виробничого, економічного результату спочатку необхідно

провести витрати. Звідси управління витратами складається в досягненні накреслених результатів діяльності підприємства найбільш економічним способом.

Організація діяльності підприємства – важливий елемент ефективного управління виробництвом. Вона встановлює, яким чином на підприємстві управляють витратами (хто це робить, в які строки, за допомогою якої інформації, якими засобами). Визначаються місця виникнення витрат, центри витрат та центри відповідальності за додержанням плану витрат. розробляється система лінійних та функціональних зв'язків керівників та спеціалістів, що приймають участь в управлінні витратами, яка повинна бути сумісна з організаційно-виробничою структурою сільськогосподарського підприємства.

Основними принципами системи управління витратами є:

- управління, нормування витрат на всіх етапах виробництва;
- єдність методів зменшення витрат на всіх рівнях управління;
- неприпустимість зайвих витрат;
- впровадження ефективних методів зниження витрат (наприклад, новітніх технологій виробництва);
- поєднання зниження витрат з високою якістю продукції;
- вдосконалення інформаційного забезпечення про рівень витрат;
- підвищення зацікавленості всіх виробничих підрозділів і кожного окремого працівника в зниженні витрат [14].

Вкрай необхідно розглядати управління витратами як систему тому, що і низький рівень нормування витрат, і різні погляди на економію витрат управлінців та працівників найнижчого рівня, незадовільна система обліку можуть різко вплинути на ефективність управління витратами. Тут дуже добре працює закон синергії.

Додержання усіх принципів управління витратами створює базу економічної стабільності підприємства, завоювання сталих позицій на ринку.

Впровадження системи управління витратами потребує підготовчих робіт:

- диференціацію видів витрат;
- визначення рівнів звітності;
- організацію обліку доходів та витрат;
- розробку річного плану;
- постанову цілі;
- розробку планів для підрозділів всіх підприємства;
- поквартальне планування;
- розрахунок основних показників для калькуляції.

При організації цієї системи вважаємо необхідним визначити змінні та постійні витрати, витрати, що зв'язані проведенням технологічного процесу виробництва, спів ставних витрат. На їх основі можливо зробити аналіз економічної ефективності альтернативних процесів виробництва та розрахувати мінімально необхідний обсяг експлуатації техніки.

Ці показники використовуються для визначення важливих контрольних показників, таких як поріг прибутку та поріг виробництва. Виробничий процес є вигідним, якщо використані фактори виробництва винагороджуються. Ціна, яка включає всі витрати, є точкою прориву (або порігом прибутку). Виробничий поріг відповідає на питання, чи має подальше (або додаткове) виробництво певного продукту короткострокові наслідки. Визначення цих показників здійснюється для визначення граничного доходу та аналізу стабільності та ліквідності компанії.

Маржинальний дохід це різниця між доходом від реалізації (або виробництва продукції) та змінними витратами підприємства. Маржинальний дохід відображає внесок продукту, підрозділу у покриття витрат та формування прибутку, інколи цей показник називають сумою покриття (доходом постійних витрат). З урахуванням цього можна виразити цей показник як суму постійних витрат та прибутку.

Маржинальний дохід по виробництву є загальноприйнятим показником для визначення конкурентоспроможності окремих галузей виробництва по відношенні друг до друга. Прибуток, який запланований по якійсь галузі, не може бути тим показником з допомогою якого можливо точно визначити конкурентоспроможність кожної продукції, так як при її розрахунку з виручки від реалізації віднімаються і постійні витрати, в той час як при визначенні структури виробництва необхідно їх приймати як витрати, що не залежать від нашого рішення.

Висновки до третього розділу

1. Аналіз діяльності підприємств показав, що первинним показником управління підприємством повинен бути потенціал підприємства. Потенціал – життєздатність підприємства та можливість подальшого отримання прибутку. Якщо сьогодні не сформований потенціал, то завтра не буде прибутку. Якщо сьогодні потенціал збільшується, то завтра будуть покращуватися результати господарської діяльності.

2. Якщо використовувати операційний леверидж у процесі управління витратами, можна розрахувати оптимальне співвідношення змінної та постійної частин. Коефіцієнт елемента витрат, розрахований за допомогою методів економіко-математичного моделювання, є ресурсом для споживання під час господарської діяльності підприємства, що надається системою «цільового калькулювання». Включає обмеження. Коротше кажучи, ця інформація може бути використана компаніями для роботи за вартістю, доступною зі структури витрат, оптимізації виробництва та збільшення доходу від продажу. Маючи на увазі інструменти управління витратами, ви можете вибрати найкращий напрямок для своєї виробничої стратегії в сільському господарстві. Ми вважаємо це перспективним напрямком удосконалення економічного механізму формування собівартості АПК.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проаналізувавши проведені дані дипломної роботи можна зробити висновки:

1. Виробничі витрати підприємства – це сукупність витрат, пов'язаних з процесом перетворення ресурсів і сил природи в конкретну продукцію з врахуванням технологічних, технічних та організаційних витрат.

2. Врахування особливостей деталізації статей витрат дасть можливість розробляти ефективні управлінські рішення щодо управління витратами та формування їх оптимальної структури. При цьому в окрему статтю витрат слід виділяти такі витрати, які відіграють велику роль у формуванні собівартості продукції саме на окремому підприємстві, а також такі, що характеризують характер діяльності конкретного підприємства і які доцільно ретельно контролювати.

3. Нововведень, що стосуються П(С)БО 30 – "Біологічні активи", що організми (рослини, тварини), культивовані підприємством для досягнення сільськогосподарських результатів або розроблені компанією з метою отримання інших переваг. Не механічна зміна імені бухгалтера, а жива, багатозначна, штучна, а тому самовизнана й особлива цінність. Останнє визначає запровадження цих критеріїв для інших змін в організації бухгалтерського обліку.

4. Провівши стан майнового стану ФГ «Ранок» можна зробити висновок, що майно підприємства збільшилося до 18397,9 тис. грн., що було викликане закупівлею оборотних активів, а саме виробничих запасів на суму 1793,0 тис. грн. Також спостерігається збільшення поточної дебіторської заборгованості зі 6132,0 тис. грн. до 8712,0 тис. грн., у порівнянні з попереднім звітним періодом. Що стосується аналізу капіталу, зміни у капіталі відбулися не стільки за рахунок збільшення власного капіталу (всього на 324 тис. грн.) скільки через виникнення поточних зобов'язань. Провівши аналіз фінансової стійкості можна сказати, що фінансовий стан

підприємства має як негативні так і позитивні моменти, тому підприємство повинно контролювати рівень своїх зобов'язань, та намагатися підвищити частку оборотних фондів. Узагальнивши отримані розраховані показники, що характеризують фінансовий стан підприємства, бачимо, що ФГ «Ранок» протягом усього досліджуваного періоду має рейтинг А свого фінансового стану, зменшення відбувається тільки в 2017 році, який має рейтинг Б.

5. Загальний облік ведеться в автоматизованій формі з використанням комп'ютерної системи 1С: «Бухгалтерія 7.7».

6. Щодо обліку витрат виробництва, пам'ятайте, що витрати розраховуються з використанням первинних матеріалів. Більш широкий метод витрат – це набір способів відображення, групування та систематизації даних про витрати для забезпечення досягнення конкретних цілей і вирішення конкретних проблем. Якщо ви розглядаєте вартість і розрахунок як один процес, пам'ятайте, що останній складається з двох взаємопов'язаних етапів. Перший етап калькуляції, що включає організацію аналітичних витрат і розподіл виробничих витрат між об'єктами обліку. Другий етап - вартість. Сюди входять операції з визначення собівартості продукції та одиниці продукції.

7. У ході досліджень було доведено, що собівартість продукції як основна складова управлінського обліку відіграє важливу роль у системі управління витратами. Для удосконалення пропонуємо:

- продемонструвати концепцію «управлінський облік витрат» як визначення важливої економічної інформації про використання ресурсів, редагування, планування, облік, аналіз та групування протягом часу для контролю.

- оцінка сучасного стану обліку собівартості продукції рослинництва. Виявляється, що існуючий спосіб побудови витрат на виробництво рослинництва потребує вдосконалення за рахунок збільшення попиту на бухгалтерську інформацію та функції управління.

- поясніть розрахунок коефіцієнта розподілу непрямих витрат і

використовуйте прямі витрати цього року мінус вартість насіння та рослинного матеріалу як стандарт.

- особливий вид центру відповідальності -Незалежний центр доходів. Така доцільність має бути спрямована на досягнення наміченого охоплення та якості, обсягу виробництва та лімітів собівартості продукції (робіт, послуг).

- удосконалення методики обліку витрат на оплату праці в галузі рослинництва;

- розробка більш удосконаленої форми первинних документів і реєстрів обліку, що дозволить знизити трудоємкість обробки інформації і покращити її якість. А саме ми вдосконалили Акт витрат насіння та посадкового матеріалу.

8. Для того щоб підвищити ефективність господарювання на підприємстві нами були вивчені теоретичні основи управління виробничими витратами, оскільки планування господарської діяльності та розробка системи управління витратами підвищують ефективність виробництва. Розрахунок плану витрат коштів, ресурсів, праці, мото-годин робили за допомогою комп'ютерної програми "Маржинальна калькуляція доходності – Мах 2.3" дозволяє зробити слідуєчі пропозиції: Господарства повинні складати плани витрат по всіх галузях, так як вони є свого роду інструментом планування, управління та контролю. Завдяки йому керівник може визначити загальні потреби господарства в ресурсах і спланувати витрати на їх придбання. Бюджети різного роду охоплюють весь комплекс витрат та фінансових результатів і створюють базу для оперативного аналізу і контролю та прийняття раціональних управлінських рішень.

9. За допомогою планування виробничих витрат по окремим галузям можна знайти декілька відповідей, корисних для управління підприємством. По-перше, після підведення підсумку всіх доходів та витрат в даній галузі можна зробити висновок про її реальну прибутковість. По-друге, бюджет дає можливість визначити кількість коштів, які залишаються у господарстві після того, як воно покриє свої змінні витрати. По-третє, виробничий бюджет дозволяє реальний обсяг витрат (тобто ті витрати, які господарство реально

сплачує), а також виділити та оцінити витрати, що носять для господарства умовний характер (тобто такі витрати, які підприємство на практиці не сплачує).

10. Плани виробничих витрат мають прикладне значення для керівників, тому що змушують розглядати окремі галузі виробництва як “центри” прибутку (збитку), які в кінцевому рахунку формують загальні прибутки (збитки) по господарству. Це дозволяє мати більш чітке уявлення про господарство та його можливості заробляти гроші. Крім того, такий підхід дає змогу, в разі необхідності, внести відповідні корективи у виробничу структуру господарства.

Підсумовуючи вищесказане можна зробити висновок, що правильно сплановані і організовані витрати – запорука стабільного успіху та отримання прибутку. І тому запропоновані шляхи удосконалення в подальшому сприятимуть саме для управління витрат в галузі рослинництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амбросенко О.П. Дослідження структури вартості сільськогосподарської продукції регіонів / О.П. Амбросенко // Агро світ. – 2007. – №23. – С.25-27.
2. Атамас П.Й. Управлінський облік: Навчальний посібник / Атамас П.Й. – Д.: Центр навчальної літератури, 2006.- 440 с.
3. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред.. В.Д. Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2001. -581 с.
4. Белов Н.Г. Исчисление и анализ затрат сельскохозяйственного производства / Н.Г. Белов, А.А. Краснопивцев. – М.: «Колос», 1975. – 176 с.
5. Бойчук І.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник / І.М. Бойчук. – К.: Атака, 2002. – 480 с.
6. Бородкін О. Про формування і облік собівартості продукції за ринкових умов / О.Бородкін //Бухгалтерський облік і аудит. – 2002. – №3. – С.32-41.
7. Боярова О.А. Особливості групування витрат за статтями / О.А. Боярова // Економіка АПК. – 2013. – №6. – С.85-87.
8. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в умовах ринку: проблеми розвитку теорії / Ф.Ф. Бутинець // Вісник ЖІТІ.- Житомир, 1999.-№9.-С.5.
9. Васильєва Н.К. Методи і моделі оптимізації в економіці: Навчальний посібник / Н.К. Васильєва. – Дніпропетровськ: РВВ ДДАУ, 2008.-142 с.
- 10.Власенко Л.А. Економічна сутність поняття «витрати» / Л.А. Власенко // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць. – К, 2013. - №1. – С.60-65.
- 11.Власюк Г.В. Стан впливу витрат на ефективність виробництва підприємств харчової промисловості/ Г.В. Власюк // Держава та регіони, серія «Економіка та підприємництво», 2007.- №3. – с. 49-52.

12. Воронова Е. Ю. Анализ соотношения «затраты – объем-прибыль»: количественный и стоимостной подходы / Е.Ю. Воронова // Аудитор, 2005. – №310. – С. 47-52.
13. Гатаулин А.М. Издержки производства сельскохозяйственной продукции (методология измерения и пути снижения) / А.М. Гатаулин. – М.: «Экономика», 1983. – 184 с.
14. Грудкин А. Система оперативного управления затратами на предприятии / А. Грудкин // Проблемы теории и практики управления, 2006. - №2. - С.104-111.
15. Демчук О.М. Собівартість переробки та її вплив на формування ефективності виробництва на аграрному підприємстві / О.М. Демчик // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 2014. - №2. - С.86-89.
16. Дерій В. Проблеми обліку витрат і доходів підприємства та перспективи їх вирішення в Україні / В. Дерій // Бухгалтерський облік і аудит. Науково-практичний журнал. – 2008. – №4. – С. 7-11.
17. Дієсперов В. Визначення ефективності в сільськогосподарському підприємстві / В. Дієсперов // Економіка України, 2007. - №10. - С.70-78.
18. Дікань Л.В. Мінімізація витрат виробництва в умовах перехідної економіки / Л.В. Дікань, О.О. Калініченко. - Харків: Гриф, 2000. – 80 с.
19. Друри Колин. Управленческий и производственный учет. Вводный курс: учеб. [для студентов вузов] / К.Друри. – 5 – е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2013. – 735 с.
20. Экономика отраслей АПК / [И.А.Минаков, Н.И.Куликов, О.В. Соколов и др.]; под ред. И.А. Минакова. – М.: КолосС, 2004. – 464 с.
21. Задорожна Н.В. Мікроекономічна теорія виробництва і витрат: Навчальний посібник / Н.В. Задорожна. – К.:КНЕУ, 2003. – 219 с.
22. Зоріна В.Н. Формування та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в галузях народного господарства: Навчальний посібник

- / В.Н. Зоріна, Г.В. Сеніна. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 240 с.
23. Ільків Л.А. Класифікація витрат виробництва як необхідна передумова об'єктивного обліку і дієвого контролю / Л.А. Ільків // Облік і фінанси, 2007. - №1-2. - С.105-108.
24. Коваленко О.В. Класифікація витрат ресурсів як основа оцінювання собівартості продукції / О.В. Коваленко // Економіка АПК, 2013. - №4. - С.90-95.
25. Король Г.А. Организация управления затратами на предприятиях различных масштабов деятельности / Г.А. Король, О.А. Яковенко // Академічний огляд. Економіка та підприємництво. – Дн-ськ, 2006. - №1. - С.123-126.
26. Костякова А.А. Розробка науково-обґрунтованої класифікації витрат на виробництво продукції рослинництва / А.А. Костякова // Облік і фінанси, 2007. - №6-7. - С. 82-86.
27. Криводубський О.О. Розробка динамічної моделі прогнозу собівартості продукції / О.О. Криводубський, О.М. Шушура // Вісник ВПІ, 2000. - №1. - С.25-28.
28. Кулішов В.В. Мікроекономіка: Основи теорії і практики / В.В. Кулішов. Навчальний посібник. – Львів: «Магнолія плюс», 2004. – 332 с.
29. Лаврайтис В. Делегирование полномочий как способ оптимизации затрат/ В. Лаврайтис // Банковский менеджмент: професіональній журнал для руководителей и специалистов отечественных банков, 2009. - №3. – С.39-42.
30. Ластовецький В. Класифікація витрат виробництва / В. Ластовецький // Економіка України, 1999. - №3. - С.78-81.
31. Лахтіонова Л.А. Поняття категорії «витрати» відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності / Л.А. Лахтіонова // Фінанси України, 2012. - №8. - С. 68-74.

- 32.Макконел К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика/ К.Р. Макконел, С.Л. Брю [Пер с 13-го англ. изд]. – М.: ИНФРА – М, 1999. – XXXIV, 974 с.
- 33.Марюта А.Н. Математические модели экономики: Монография (учебное пособие)/ А.Н. Марюта, С.В. Єкимов. -Днепропетровск: Наука и образование, 2012. -212 с.
- 34.Мацибора В.І. Економіка сільського господарства: Підручник / В.І. Мацибора. – К.: Вища шк., 1994. – 415 с.
- 35.Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Мінагрополітики України від 18.05.01 р. №132.
36. Методологічні проблеми бухгалтерського обліку доходів і витрат [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// www.ukrreferat.com.ua](http://www.ukrreferat.com.ua).
- 37.Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку / Пер. з англ. за ред. С.Ф. Голова. - К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 1998.
- 38.Міжнародні (стандарти) бухгалтерського обліку , за ред. С.Ф. Голова.- К.:Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 1998.- с. 736
- 39.Мочерний С.В. Основи економічних знань: Підручник. - К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 304 с. (Альма- матер).
- 40.Оганян Г.А. Політична економія: Навч. посіб. / Г.А. Оганян, В.О. Паламарчук, А.П. Румянцев та ін; за заг. ред. Г.А. Огняна. – К.: МАУП, 2003. – 520 с.
- 41.Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, Л.Г. Панченко та ін. за ред.. проф.. М.Ф. Огійчука. Підручник [3-тє вид., перероб. і допов.]. – К.: Алеута, 2013. – 878 с.

42. Орлов О. Гибкое управление затратами и прибылью (маржинальный подход) / О. Орлов // *Економіст: науково-практичний журнал*, 2009. - №2. – С.24-28.
43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.24.00 р. № 92 (зі змінами та доповненнями) // *Бухгалтерія в сільському господарстві*. – 2011. № 15, 16 (264, 265). – С. 43-46.
44. Панасюк В. *Управління витратами виробництва* / В. Панасюк. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 118 с.
45. Плаксієнко В.Я. *Аграрне виробництво: фактори, ресурси, витрати. Навчальний посібник* / В.Я. Плаксієнко, Л.Ю. Мельник, Ю.І. Сірко. - Дніпропетр. Держ. Агр. ун-т. Дніпропетровськ, 1997.- 100 с.
46. Плаксієнко В.Я. *Бухгалтерський облік в сільському господарстві України. Підручник* / [В.Я. Плаксієнко, Л.М. Пісьмаченко, Г.Є. Павлова та ін.], за заг.ред. В.Я. Плаксієнка. - Дніпропетровськ: видавництво Овсяннікова, 2009. – 486 с.
47. Плаксієнко В.Я. *Виробничі витрати та доходи сільського господарства в умовах розвитку ринкових відносин* / В.Я. Плаксієнко. - Дніпропетровськ: Січ, 1997. - 255 с.
48. Плаксієнко В.Я. *Управління витратами сільськогосподарських підприємств за допомогою операційного лівериджу* / В.Я. Плаксієнко, О.В. Чернецька // *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Трансформаційні процеси в економіці держави та регіонів»*.- Запоріжжя: Видавництво ЗНУ, 2009.- С. 135-137.
49. Пожарицкая И.М. *Бухгалтерский подход к определению затрат* / И.М. Пожарицкая, Т.Н. Пилатова // *Экономика и управление*, 2004. - №1. - С.33-35.
50. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Мінфіну України від 31.12.99 р. №318 // *Все про бухгалтерський облік*, 2001.-№37(583).-С.47-51.

51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Мінфіну України від 18.11.2005р. №790// Бухгалтерський облік і аудит.-2005.-№6.-с.31-33.
52. Ренев В.В. Бюджетирование как инструмент управления затратами производственных подразделений предприятий АПК / В.В. Ренев // Аграрная наука, 2007. – №4. - С.3-5.
53. Рибалкін В.О. Політична економія. Навчальний посібник / За ред. В.О. Рибалкіна, В.Г. Бодрова [для студентів вищих навчальних закладів]. – К.: Академвидав, 2004. – 672 с.
54. Рибалко О.М. Наукові основи обчислення собівартості сільськогосподарської продукції / О.М. Рибалко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 2006. - №1. - С.219-223.
55. Рудий М.М. Витрати виробництва в ринковій економіці / М.М. Рудий // Науковий вісник Національного аграрного університету, 2001. - №43. - С.22-24.
56. Самуэльсон Пол Э. Экономика / Самуэльсон Пол. Э., Нордхаус Вильям Д. [Пер. с англ.]. Учеб пособие [16-е изд.]. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2000. – 688 с.
57. Сектименко А.М. Особливості обліку витрат в галузі рослинництва./ А.М. Сектименко // Молоді науковці – аграрники: традиційні й нові аспекти досліджень,(м. Дніпропетровськ, 11-14 лютого 2014 року). – Дніпропетровськ: Дніпропетровський державний аграрний університет, 2014. – Т 1. – С. 84-86.
58. Сйо К.К. Управленческая экономика / К.К. Сйо; пер. с англ. – М.: ИНФРА – М, 2000. – 671 с.
59. Слюсарчук Л. Вплив класифікації затрат на прийняття управлінських рішень / Л. Слюсарчук // Облік і фінанси, 2014. - №6. - С 102-106.
60. Сопко В. Таргет – костинг як метод контролю витрат і прибутків / В. Сопко, Л. Тринька // Наукові записки, 2006. - №15. – С. 15-21.

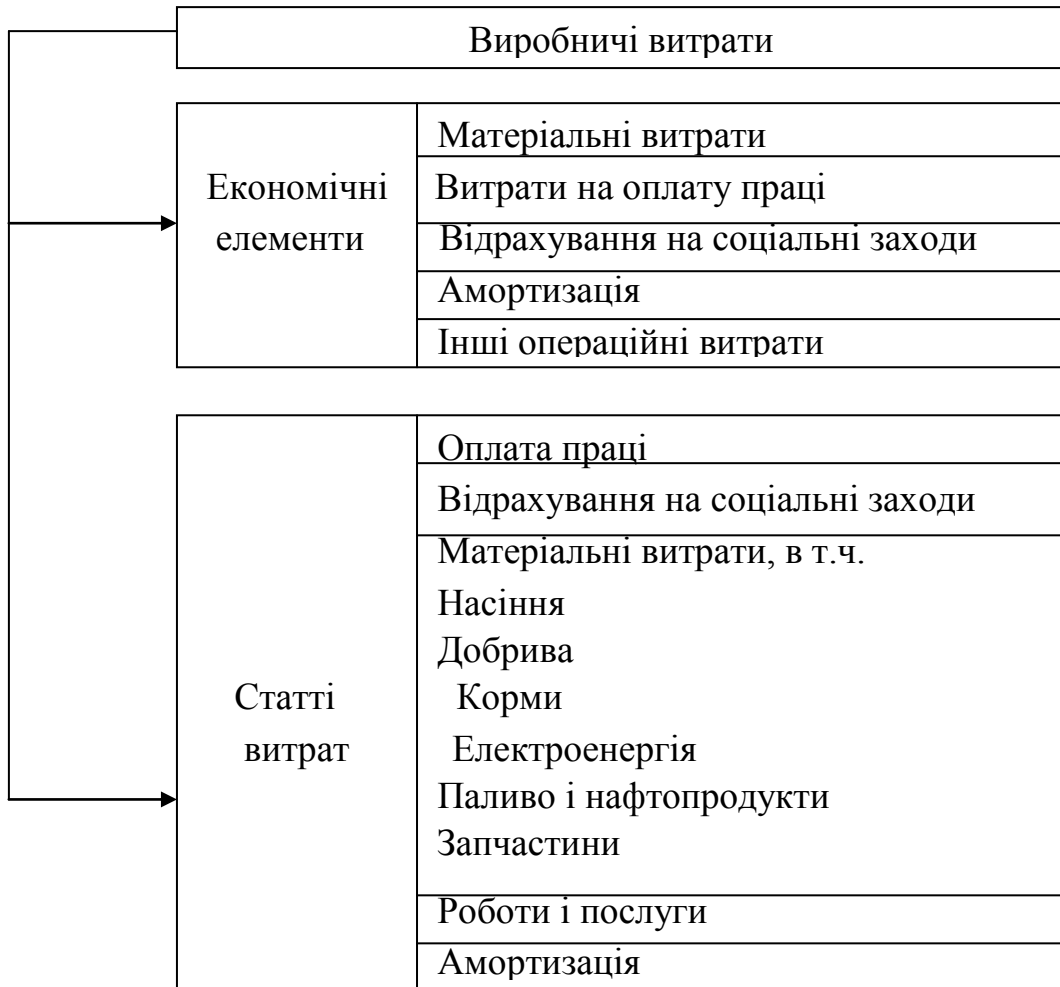
61. Статистичний збірник «Сільське господарство Дніпропетровської області» за 2009 рік / Головне управління статистики у Дніпропетровській області: Під загальним керівництвом О.М. Шпильової. – Дніпропетровськ, 2013 р. – 175 с.
62. Стоян В. І. Методологічні аспекти обліку витрат виробництва / В.І. Стоян // Фінанси України, 1997. - №10. - С. 57-63.
63. Сук П.Л. Групування витрат виробництва в умовах ринку / П.Л. Сук // Економіка АПК, 2000. - №1. - С 53-56.
64. Сук П. Облік витрат / П. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві, 2013. - №23. - С.7-13.
65. Цал-Цалко Ю.С. /Витрати підприємства: Навч. Посібник // Ю.С. Цал-Цалко. - Київ: ЦУЛ, 2002.- 656 с.
66. Ціни, витрати, прибутки агровиробництва та інфраструктура продовольчих ринків / За ред. О.М. Шпичака. – К.: ІАЕ, 2000. – 585 с.
67. Ціноутворення та нормативні витрати в сільському господарстві /теорія, методологія, практика/ За ред.. П.Т. Саблука, Ю.Ф. Мельника, М.В. Зубця, В.Я. Месель-Веселяка. – К., 2008.
68. Фесенко Д.М. / Актуальні питання бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах: Навч. посібник. – Полтава, 2006. – 500с.
69. Череп А.В. Управління витратами суб'єктів господарювання / А.В. Череп. Ч.І: Монографія. – Х.: ВД «Інжек», 2006. – 368 с.
70. Чернецька О.В. Оцінка ефективності формування витрат виробництва / О.В. Чернецька // Актуальные проблемы социально-экономического развития регионов: Тезисы докладов III Всеукраинской научно-практической конференции. Симферополь: НИЦ КИПУ, 2007. - С.318-319
71. Шиян В.И. Себестоимость продукции и ее формирование на землях разного качества/ В.И. Шиян, А.М. Москаленко. - Харьковский

государственный аграрный университет им. В.В. Докучаева, Харьков, 1995. – 128 с.

72. Шпичак О.М. Реальна оцінка економічного стану АПК України як необхідна передумова виходу його з кризи / О.М. Шпичак // Економіка АПК, 2013. - №5. –С.24-29.
73. Ярмоленко В.П. Про склад і класифікацію виробничих витрат / В.П. Ярмоленко // Бухгалтерія в сільському господарстві, 2000. - №11. – С.20-24.

ДОДАТКИ

Додаток Б

Групування виробничих витрат на підприємстві

Оцінка майна ФГ «Ранок» за 2016 – 2020 рр., тис. грн.

№ з/п	Види активів (майна)	2016 р.	2017р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % 2020 р. до 2016 р.
	Майно - усього	10272,6	9154,3	12291,7	16986,0	18397,0	179,09
1	Необоротні активи	1645,0	1715,5	1747,0	1784,0	1581,0	96,11
1.1	Основні засоби	1645,0	1715,5	1652,5	1690,0	1497,0	91,00
1.2	Довгострокові біологічні активи	-	-	94,5	94,0	84,0	-
2	Оборотні активи	8627,5	7438,9	10544,7	15202,0	16816,0	194,91
2.1	Оборотні виробничі фонди	2660,9	2684,4	3774,1	3427,0	2604,0	97,86
2.1.1	Виробничі запаси	1673,2	1583,0	1874,3	1544,0	1793,0	107,16
2.2	Фонди обігу	6057,4	4754,4	6770,6	11775,0	14212,0	234,62
2.2.1	Готова продукція і товари	3745,7	1988,2	1987,2	5642,0	5500,0	146,84
2.2.2	Поточна дебіторська заборгованість	2253,2	2765,0	4782,4	6132,0	8712,0	386,65
2.2.3	Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	10,1	1,2	1,0	1,0	-	-
2.2.4	Інші оборотні активи	48,4	-	-	-	-	-
3	Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-

Додаток В

Оцінка капіталу ФГ «Ранок»

№ з/п	Види пасивів (капіталу)	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % 2020р. до 2016р.
	Капітал- усього	10272,6	9154,3	12291,7	16986,0	18397,0	179,09
1.	Власний капітал	6538,9	8219,0	10776,0	15426,0	15750,0	240,87
1.1.	Статутний капітал	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	100,00
2.	Зобов'язання	3733,7	935,3	3922,0	1561,0	2647,0	70,89
2.1.	Забезпечення наступних витрат і платежів	-	-	-	-	-	-
2.2.	Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-
2.3.	Поточні зобов'язання	3733,7	935,3	3922,0	1561,0	2647,0	70,89
2.3.1.	Кредиторська заборгованість	2700,4	432,1	513,7	1505,0	915,0	33,88
3.	Доходи майбутніх періодів	-	-	1515,7	-	-	-

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ФГ «Ранок»

№ з/п	Показник	2016р.	2017 р.	2018 р.	2019р.	2020 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2020 р. до 2016р.
<i>Вихідна інформація, тис. грн.</i>							
1	Вартість основних засобів на початок року	940,8	1912,8	2260,0	2449,0	2709,0	287,95
2	Надійшло за рік	755,6	346,9	307,0	220,0	-	-
3	Вибуло за рік	-	-	-	-	-	-
4	Вартість основних засобів на кінець року	1912,8	2260,0	2449,0	2709,0	2709,0	141,62
5	Нараховано амортизації за рік	152,4	276,7	252,0	222,5	193,0	126,64
6	Знос основних засобів: а) на початок року	115,4	267,8	544,5	796,5	1019,0	883,02
	б) на кінець року	267,8	544,5	796,5	1019,0	1212,0	452,58
<i>Показники руху основних засобів</i>							
7	Річний приріст (+) або зменшення (-), тис. грн	972,00	347,20	189,00	260,00	-	-
8	Темп зростання (зниження), %	203,32	118,15	108,36	110,62	100,00	-103,32
9	Темп приросту (зменшення), %	103,32	18,15	8,36	10,62	0,00	-103,32
10	Коефіцієнт оновлення, %	39,50	15,35	12,54	8,12	-	-39,50
11	Коефіцієнт вибуття, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
12	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	2,53	6,51	7,98	12,31	#ДЕЛ/0!	#ДЕЛ/0!

13	Коефіцієнт заміни (простого відтворення), %	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	0
14	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	128,64	100,09	61,56	118,18	-	-	25,91086532
15	Період обороту, років	9,36	7,54	9,34	11,59	14,04	149,92	154,9848866
<i>Показники функціонального стану основних засобів</i>								
16	Коефіцієнт зносу, %:а) на початок року	12,27	14,00	24,09	32,52	37,62	306,66	21,35110785
	б) на кінець року	28,47	28,47	35,24	41,61	44,74	157,17	22,01348105
17	Коефіцієнт придатності, %:а) на початок року	87,73	86,00	75,91	67,48	62,38	71,11	78,64889215
	б) на кінець року	71,53	71,53	64,76	58,39	55,26	77,25	77,98651895

Фінансові результати діяльності ФГ «Ранок»

№ з/п	Показник	2016 р.	2017р.	2018р.	2019 р.	2020р.	Відношення у % 2020р. до 2016 р.
1	Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5784,70	6426,50	13764,00	8259,00	13391,00	231,49
2	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4820,70	5863,30	11470,00	6912,00	11229,00	232,93
3	У % до доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	83,34	91,24	83,33	83,69	83,85	0,52
Операційні витрати, у тому числі:							
	а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	2396,80	3142,70	6977,00	5288,00	7461,00	311,29
	б) адміністративні витрати;	123,50	155,30	169,00	204,00	248,00	200,81
	в) витрати на збут;	-	-	-	-	-	-
	г) інші операційні витрати.	133,30	266,0,	287,00	280,00	317,00	237,81
5	Валовий прибуток (збиток)	2423,90	2720,60	4493,00	1624,00	3768,00	155,45
6	У % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	50,28	46,40	39,17	23,50	33,56	-16,73
7	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	2167,10	2299,30	4037,00	1140,00	3203,00	147,80
8	Фінансові та інвестиційні доходи	1,20	0,00	0,00	476,00	805,00	67083,33
9	Фінансові та інвестиційні витрати	192,60	245,80	256,00	172,00	160,00	83,07
10	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	1975,70	2053,50	3781,00	1444,00	3848,00	194,77
11	Податок на прибуток від звичайної діяльності	-	-	-	-	-	-

12	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності	1975,70	2053,50	3781,00	1444,00	3848,00	194,77	856,96
13	У % до прибутку від звичайної діяльності до оподаткування	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-
14	Надзвичайні доходи	1,30	-	-	-	-	-	-
15	Надзвичайні витрати і податки з надзвичайного прибутку	-	-	-	-	-	-	-
16	Чистий прибуток (збиток)	1977,00	2053,50	3781,00	1444,00	3848,00	194,64	856,96
17	У % до прибутку (збитку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	34,18	31,95	27,47	17,48	28,74	-5,44	6,28
18	У % до валового прибутку (збитку)	81,56	75,48	84,15	88,92	102,12	20,56	47,10

Оцінка фінансової стійкості ФГ «Ранок»

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2016 р.	2017 р.	2018р.	2019 р.	2020р.	Відношення у % 2020 р. до 2016 р.
1. Показники структури капіталу								
1.1	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,64	0,90	0,88	0,91	0,86	134,50
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,36	0,10	0,32	0,09	0,14	39,59
1.3	Коефіцієнт фінансування	>1	1,75	8,79	2,75	9,88	5,95	339,75
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	<1	0,57	0,11	0,36	0,10	0,17	29,43
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	-	-	-	-	-	-
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	-	-	-	-	-	-
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	4893,90	6503,50	9029,00	-	14169,00	289,52
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	0,57	0,87	0,86	0,90	0,84	148,54

2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	0,76	1,39	1,57	1,50	1,75	228,88
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	-	-	-	-	-	-
Показники стану основного капіталу								
3.1	Коефіцієнт реальної вартості майна	Збільшення	0,71	0,43	0,59	0,42	0,24	33,87
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0,16	0,19	0,13	0,10	0,08	50,81
3.3	Коефіцієнт накопичення амортизації	Збільшення	0,14	0,24	0,33	0,38	0,45	319,56
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	5,24	4,34	6,04	8,52	10,64	202,80

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ФГ «Ранок», тис.грн.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2016 р.	2017р.	2018 р.	2019р.	2020 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2020 р. до 2016 р.
1. Оцінка ліквідності								
1.1	Високоліквідні активи (А1)	≥П1	10,10	1,20	1,00	1,00	0,00	0,00
1.2	Середньоліквідні активи (А2)	≥П2	2301,60	2765,00	4782,40	11045,00	13783,00	598,84
1.3	Низьколіквідні активи (А3)	≥П3	6406,60	4672,60	5761,30	4156,00	3033,00	47,34
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	≤А1	-	-	-	-	-	-
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	≤А2	1033,30	503,20	1405,20	55,00	1732,00	167,62
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	≤А3	-	-	-	-	-	-
2. Оцінка платоспроможності								
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	-	-	-	-	-	-
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	≥0,7	0,61	2,96	1,22	3,93	3,29	542,95
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	2,31	7,95	2,69	9,74	6,35	274,93
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	2,75	9,79	3,13	10,88	6,95	252,61
3. Оцінка оборотності оборотних активів								
3.1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	4820,70	5355,40	11470,00	6883,00	11229,00	232,93
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	-	6921,15	8033,20	8991,80	12873,35	16009,00	231,31
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	0,70	0,67	1,28	0,53	0,70	100,70
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	1,44	1,50	0,78	1,87	1,43	99,30
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Зменшення	517	540	282	673	513	99

Оцінка ділової активності ФГ «Ранок»

№ з/п	Показник	2016 р.	2017 р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відношення у % (відхилення, +;-) 2020 р. до 2016 р.
<i>Вихідна інформація, тис. грн</i>							
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4820,70	5355,40	11470,00	6883,00	11229,00	232,93
2	Операційні витрати	3506,30	5575,20	6254,50	6953,00	-	-
3	Середньорічна вартість капіталу	8156,40	9713,45	10723,00	14638,85	17691,50	216,90
4	Середньорічна вартість необоротних активів	1235,20	1680,25	1731,25	1765,50	1682,50	136,21
5	Середньорічна вартість оборотних активів	6921,15	8033,20	8991,80	12873,35	16009,00	231,31
6	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів	3421,45	2672,65	3229,25	3600,55	3015,50	88,14
7	Середньорічна вартість готової продукції і товарів	1872,85	2866,95	1987,70	3814,60	5571,00	297,46
8	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	2666,40	2509,10	3773,70	5457,20	7422,00	278,35
9	Середньорічна вартість власного капіталу	5512,15	7378,95	9497,50	13101,00	15588,00	282,79
10	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	1416,60	1566,25	472,90	1009,35	1210,00	85,42
<i>Показники ділової активності</i>							
11	Загальний коефіцієнт обертання	0,59	0,55	1,07	0,47	0,63	107,39

	капіталу						
12	Фондовіддача необоротних активів, грн	3,90	3,19	6,63	3,90	6,67	171,01
13	Коефіцієнт обертання оборотних активів	0,70	0,67	1,28	0,53	0,70	100,70
14	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	517	540	282	673	513	99
15	Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів	1,41	2,00	3,55	1,91	3,72	264,29
16	Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	256	180	101	188	97	38
17	Коефіцієнт обертання готової продукції і товарів	2,57	1,87	5,77	1,80	2,02	78,31
18	Тривалість одного обороту готової продукції і товарів, днів	140	193	62	200	179	128
19	Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	1,81	2,13	3,04	1,26	1,51	83,68
20	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	199	169	118	285	238	119
21	Коефіцієнт обертання власного капіталу	0,87	0,73	1,21	0,53	0,72	82,37
22	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	412	496	298	685	500	121
23	Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	2,48	3,56	13,23	6,89	-	-
24	Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	145	101	27	52	-	-

Комплексна оцінка фінансового стану ФГ «Ранок»

№ з/п	Показники	2016р.		2017 р.		2018р.		2019 р.		2020 р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику
		Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	Показники ліквідності											
1.1	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	2,31	10	7,95	10	2,69	10	9,74	10	6,35	10	8
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,62	8	2,96	10	1,22	10	3,93	10	3,29	10	8
2	Показники ділової активності											
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів (тривалість одного обороту дебіторської заборгованості)	199,12	3	168,67	4	118,44	7	285,43	0	237,95	0	8
2.2	Період оборотності запасів, днів	543,58	0	357,70	0	300,28	0	383,93	0	0,00	0	8
2.3	Період оборотності активів, днів	609,10	4	652,96	4	336,55	8	765,65	3	567,19	5	8
3	Показники фінансової незалежності											
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	36,35	9	10,22	10	31,91	9	9,19	10	14,39	10	8
3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, %	56,72	10	87,43	10	85,63	10	89,74	10	84,26	10	8

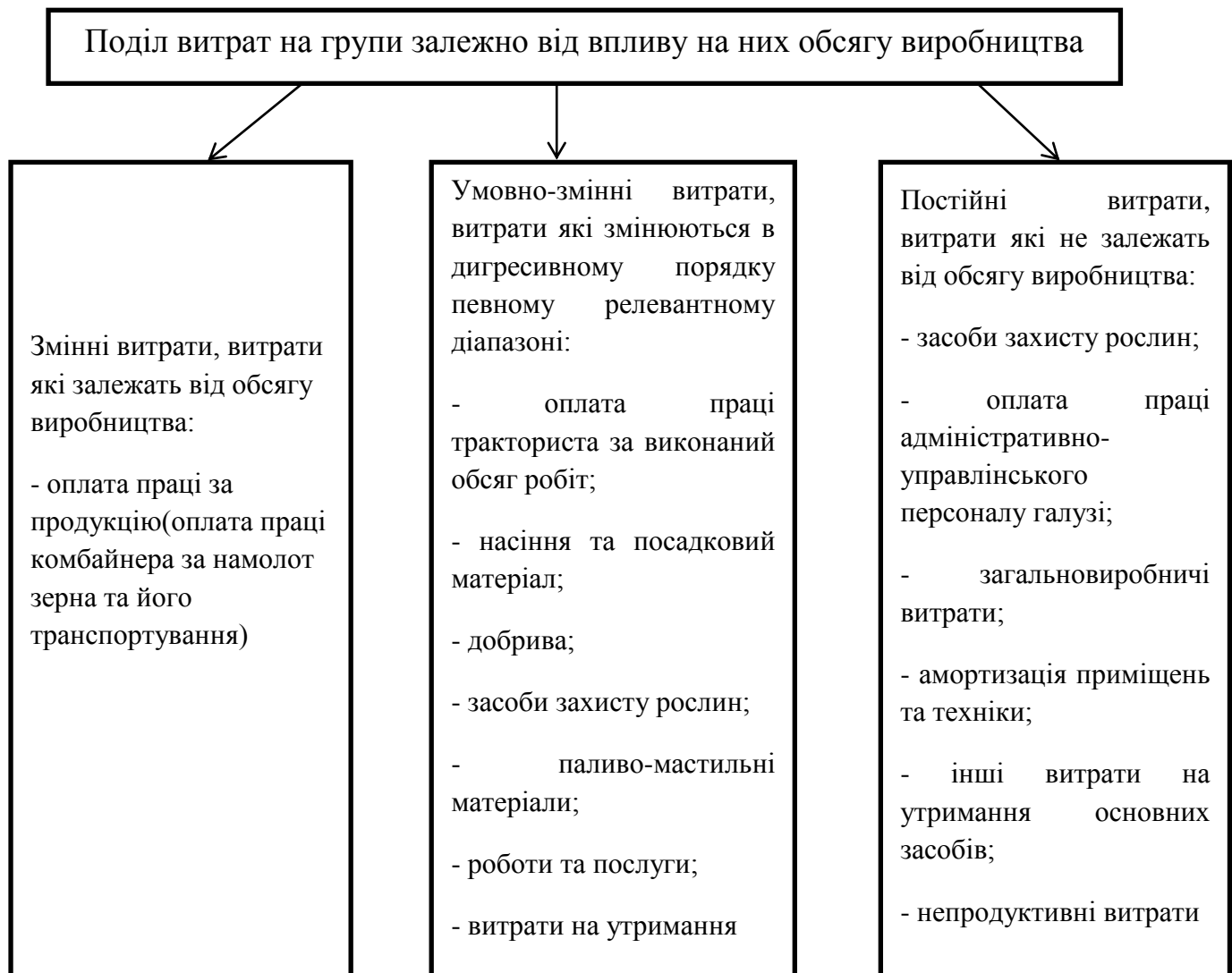
	(коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)											
4	<i>Показники рентабельності</i>											
4.1	Рентабельність продажу, %	34,18	10	31,95	10	27,47	10	17,48	10	28,74	10	9
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	6,06	10	5,29	10	8,82	10	2,47	7	5,44	10	9
4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	8,97	9	6,96	8	9,95	9	2,76	6	6,17	8	9
5	<i>Інші показники</i>											
5.1	Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	14,00	10	24,09	9	32,52	9	37,62	9	44,74	8	7
5.2	Частка простроченої дебіторської заборгованості, %	0,00	10	0,00	10	0,00	10	0,00	10	0,00	10	5
5.3	Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	<i>Інтегрований показник фінансового стану</i>	7,33		7,49		8,06		6,64		7,18		-
	<i>Рейтинг фінансового стану</i>	A		A		A		B		A		-

Додаток П

Графік документообігу ФГ «Ранок»

№	Назва документа	Створення документа		Перевірка документа		Оброблення документа		Передача в архів	
		Дата	Відповід. особа	Дата	Відповід. особа	Дата	Відповід. особа	Дата	Відповід. Особа
1	Прибутковий касовий ордер	Щодня	Касир	Щодня	Гол.бух.	Щодня	Бух-тер	3 роки	Бух-тер
2	Видатковий касовий ордер	—//—	—//—	—//—	—//—	—//—	—//—	—//—	—//—
3	Договори, угоди	У разі потреби	Керівник	По мірі укладання	Спостережна рада	Упрод овж місяця	Гол.бух.	—//—	Гол.бух.
4	Корінці, копії ордерів, рахунків, накладних, квитанцій, чекових книжок	—//—	Бух-тер	Щодня	Гол.бух.	Щодня	Гол.бух.	—//—	Гол.бух.
5	Складські документи	—//—	МВО	—//—	—//—	—//—	—//—	—//—	Бух-тер
6	Облікові реєстри	—//—	—//—	—//—	—//—	—//—	—//—	—//—	—//—
7	Протоколи засідань, зборів	—//—	Керівник	По мірі складання	Керівник	Упрод овж місяця	Керівник	—//—	Керівник
8	Особові рахунки працюючих	—//—	Бух-тер	Щодня	Гол.бух.	Щодня	Бух-тер	75 років	Гол.бух.
9	Відомості на виплату заробітної плати	1 раз на місяць	Бух-тер	1 раз на місяць	—//—	1 раз на місяць	—//—	3 роки	—//—
10	Довіреності	У разі потреби	—//—	По мірі складання	—//—	Упрод овж місяця	—//—	—//—	—//—
11	Бухгалтерські звіти	Щокварталу	Гол.бух.	Щокварталу	Керівник	—//—	—//—	Постійно	Керівник

Додаток Р

Групування витрат в рослинництві

Показники ефективності формування витрат
за критерієм співставності в рослинництві в ФГ «Ранок»

Показник	Місяці											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт покриття витрат	0,13	0,10	0,51	0,44	1,01	0,27	0,41	0,42	0,86	0,28	0,11	3,51
Коефіцієнт окупності витрат	0,30	0,23	1,13	0,97	2,25	0,60	0,91	0,94	1,90	0,62	0,24	7,80
Коефіцієнт покриття змінних витрат	0,14	0,11	0,55	0,47	1,09	0,29	0,44	0,46	0,93	0,30	0,11	3,79
Коефіцієнт окупності змінних витрат	0,20	0,16	0,76	0,65	1,51	0,40	0,61	0,63	1,28	0,42	0,16	5,23
Коефіцієнт покриття постійних витрат	1,80	1,41	6,86	5,86	13,60	3,62	5,49	5,69	11,51	3,78	1,43	47,20
Коефіцієнт окупності постійних витрат	0,02	0,02	0,08	0,07	0,17	0,04	0,07	0,07	0,14	0,05	0,02	0,58

ВЫВОД ИТОГОВ

<i>Регрессионная статистика</i>								
Множественный R	0,558065812							
R-квадрат	0,311437451							
Нормированный R-квадрат	0,225367132							
Стандартная ошибка	40,61973349							
Наблюдения	10							
<i>Дисперсионный анализ</i>								
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Значимость</i>			
					<i>F</i>			
Регрессия	1	5970,236898	5970,236898	3,618407083	0,0936484			
Остаток	8	13199,70199	1649,962749					
Итого	9	19169,93889						
	<i>Коэффициенты</i>	<i>Стандартная ошибка</i>	<i>t-статистика</i>	<i>P-Значение</i>	<i>Нижние 95%</i>	<i>Верхние 95%</i>	<i>Нижние 95,0%</i>	<i>Верхние 95,0%</i>
Y-пересечение	164,392685	42,85622696	3,835911293	0,004975977	65,56604847	263,2193	65,56605	263,2193
Переменная X 1	-3,536292682	1,859043234	-1,902211104	0,0936484	-7,823254064	0,750669	-7,82325	0,750669
<i>ВЫВОД ОСТАТКА</i>								
<i>Наблюдение</i>	<i>Предсказанное Y</i>	<i>Остатки</i>	<i>Стандартные остатки</i>					
1	108,5192606	-50,41926058	-1,316544866					
2	96,49586546	-32,79586546	-0,856363775					
3	140,699524	51,50047601	1,344777502					
4	73,50996303	74,59003697	1,947690805					
5	46,98776791	4,612232091	0,120434342					
6	96,07151034	-27,76151034	-0,72490698					
7	83,05795327	-10,15795327	-0,265243898					
8	82,35069473	-8,150694732	-0,212830477					
9	70,29193669	-14,91193669	-0,389379643					
10	68,205524	13,494476	0,35236699					

Додаток Щ

Оцінка ефективності формування витрат підприємства на основі критерію співставності

Показник	Методика розрахунку	Економічний зміст показника
Коефіцієнт покриття виробничих витрат	$\hat{E}i\hat{a} = \frac{\hat{A}\ddot{I}}{\hat{A}} \times k_n$, де $\hat{A}\ddot{I}$ - вартість валової продукції, \hat{A} - виробничі витрати	Вихід валової продукції підприємства на 1 грн виробничих витрат
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	$\hat{E}i\hat{a} = \frac{\hat{A}}{\hat{A}\ddot{I}} \times k_n$, де $\hat{A}\ddot{I}$ - вартість валової продукції, \hat{A} - виробничі витрати	Витрати підприємства для виробництва 1 грн валової продукції
Коефіцієнт покриття постійних витрат	$\hat{E}i\hat{a} = \frac{\hat{A}\ddot{I}}{\hat{I}\hat{A}} \times k_n$, де $\hat{A}\ddot{I}$ - вартість валової продукції, $\hat{I}\hat{A}$ - постійні витрати	Вихід валової продукції підприємства на 1 грн постійних витрат
Коефіцієнт окупності постійних витрат	$\hat{E}i\hat{a} = \frac{\hat{I}\hat{A}}{\hat{A}\ddot{I}} \times k_n$, де $\hat{A}\ddot{I}$ - вартість валової продукції, $\hat{I}\hat{A}$ - постійні витрати	Постійні витрати підприємства для виробництва 1 грн валової продукції
Коефіцієнт покриття змінних витрат	$\hat{E}i\hat{c}\hat{a} = \frac{\hat{A}\ddot{I}}{\zeta i\hat{A}} \times k_n$, де $\hat{A}\ddot{I}$ - вартість валової продукції, $\zeta i\hat{A}$ - змінні витрати	Вихід валової продукції підприємства на 1 грн змінних витрат
Коефіцієнт окупності змінних витрат	$\hat{E}i\hat{c}\hat{a} = \frac{\zeta i\hat{A}}{\hat{A}\ddot{I}} \times k_n$, де $\hat{A}\ddot{I}$ - вартість валової продукції, $\zeta i\hat{A}$ - змінні витрати	Змінні витрати підприємства для виробництва 1 грн валової продукції

Додаток Ю

Оцінка ефективності формування витрат підприємства на основі критерію дохідності

Показник	Методика розрахунку	Економічний зміст показника
Коефіцієнт ефективності формування витрат	$\hat{E}^{\hat{A}} = \frac{\times \hat{A}}{\hat{A} \times k_{\delta}}$, де $\times \hat{A}$ - чистий дохід, \hat{A} - виробничі витрати	Сума чистого доходу підприємства на 1 грн виробничих витрат
Коефіцієнт віддачі виробничих витрат	$\hat{E}^{\hat{A}} = \frac{\hat{A} \times k_{\delta}}{\times \hat{A}}$, де $\times \hat{A}$ - чистий дохід, \hat{A} - виробничі витрати	Витрати підприємства для одержання 1 грн чистого доходу
Коефіцієнт ефективності постійних витрат	$\hat{E}^{\hat{I}\hat{A}} = \frac{\times \hat{A}}{\hat{I}\hat{A} \times k_{\delta}}$, де $\times \hat{A}$ - чистий дохід, $\hat{I}\hat{A}$ - постійні витрати	Сума чистого доходу підприємства на 1 грн постійних витрат
Коефіцієнт віддачі постійних витрат	$\hat{E}^{\hat{I}\hat{A}} = \frac{\hat{I}\hat{A} \times k_{\delta}}{\times \hat{A}}$, де $\times \hat{A}$ - чистий дохід, $\hat{I}\hat{A}$ - постійні витрати	Постійні витрати підприємства для одержання 1 грн чистого доходу
Коефіцієнт ефективності змінних витрат	$\hat{E}^{\hat{\zeta}\hat{A}} = \frac{\times \hat{A}}{\hat{\zeta}\hat{A} \times k_{\delta}}$, де $\times \hat{A}$ - чистий дохід, $\hat{\zeta}\hat{A}$ - змінні витрати	Сума чистого доходу на 1 грн змінних витрат
Коефіцієнт віддачі змінних витрат	$\hat{E}^{\hat{\zeta}\hat{A}} = \frac{\hat{\zeta}\hat{A} \times k_{\delta}}{\times \hat{A}}$, де $\times \hat{A}$ - чистий дохід, $\hat{\zeta}\hat{A}$ - змінні витрати	Змінні витрати підприємства для одержання 1 грн чистого доходу